TARTU ÜLIKOOL

Sotsiaalteaduste valdkond

Ühiskonnateaduste instituut

Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni õppekava

Esimeste Eesti Kaitseväe rühmade Afganistani missiooni kajastamine Postimehes 2006-2007

Bakalaureusetöö

Robert Kiuru

Juhendaja: Ene Selart, MA

Kaasjuhendaja: Külliki Seppel, MA

Tartu 2024

SISUKORD

1. TÖÖ TEOREETILISED JA EMPIIRILISED LÄHTEKOHAD 6

1.1 Teoreetiline raamistus 6

1.2 Missioonidel osalemise tähendus Eesti riigikaitse poliitikale 9

1.2.1 Afganistani suundumise taust ja roll Eesti riigikaitses 10

1.2.2 Ajalooline taust ja riigikaitse strateegilised vajadused 11

1.2.3 Probleemid operatsioonide ja kohanemisega 13

1.3 Sõjaliste missioonide kajastamine meedias 14

2. UURIMISKÜSIMUSED 17

3. MEETOD JA VALIM 18

3.1 Valim 18

3.2 Analüüsimeetod 19

4. TULEMUSED 23

4.1 Artiklite autorlus 23

4.2 Kajastuste žanriline jaotus 25

4.3 Kajastustes kõige sagedamini esinevad temaatilised märksõnad 27

4.4 Kajastuste tonaalsus 34

5. JÄRELDUSED JA DISKUSSIOON 39

5.1 Järeldused 39

5.2 Diskussioon 41

KOKKUVÕTE 45

SUMMARY 47

KASUTATUD KIRJANDUS 49

Lisa 1. Kvalitatiivse sisuanalüüsi kodeerimisjuhend 61

Lisa 2: Valim 62

SISSEJUHATUS

Ajalooliselt on vägede saatmine välisriikidesse alati olnud oluline otsus, mis peegeldab riigi hoiakuid ja pühendumist riigikaitsele (Chin, 2019). Pärast 2001. aasta 11. septembri terrorirünnakuid rakendas NATO esimest korda artiklit 5, mille tulemusel võtsid erinevad rahvusvahelised liidud ja NATO liikmesriigid vastu sõjalisi meetmeid (NATO, 2023). Nende meetmete hulka kuulusid Ameerika Ühendriikide juhitav operatsioon Kestev Vabadus (Enduring Freedom) ja NATO juhitud ISAF (International Security Assistance Force) Afganistanis. Alates NATOga liitumisest 2004. aastal on ka Eesti aktiivselt osalenud nendes operatsioonides (Vabariigi Valitsus, 2002), keskendudes peamiselt Afganistani lõunapiirkonnale. Eesti osales ISAFi lipu all Afganistanis aastani 2014 (Kaitsevägi, 2023).

Enne Estcoy-ga NATO liikmena missioonidel osalemist oli Eesti valdavalt osalenud vaid ÜRO rahuvalvejõudude koosseisus, näiteks: 1995. aastal Horvaatias ja Bosnia ja Hertsegoviinas, 1997. aastal Liibanonis, 1999. aastal Kosovos. (Kaitsevägi, 2023). Eesti osalus ÜRO missioonidel on kestnud aastakümneid, Kosovo Force (KFOR) rahuvalvemissioon kestis 19 aastat, Bosnia ja Hertsegoviinas oldi kolme erineva missiooniga kokku 15 aastat. Afganistanis oldi ISAFi läbi Estcoy üksuste näol 11 aastat 2003-2014 (Kaitsevägi, 2023).

Afganistanil on ajalooliselt olnud märkimisväärne geopoliitiline ja strateegiline tähtsus tänu oma soodsale asukohale. Liitlasvägede kolmanda etapi algusega ehk ISAFi laienemisega lõunasse 2006. aastaks oli Afganistan kujunenud NATO operatsioonide peamiseks asukohaks (NATO, 2010). Valdavalt olid need operatsioonid keskendunud terroristide võrgustike kõrvaldamisele ja kohaliku valitsuse stabiilsuse saavutamisele (NATO, 2010).

Piirkonna keeruline topograafia ning sotsiaalne-, hõimu- ja poliitiline struktuur ning aktiivne terrorioht muutsid sõjalised operatsioonid Afganistanis erakordselt ohtlikeks ja keerulisteks (NATO, 2010). Eesti on osalenud NATO operatsioonides alates 1995. aastast ja alustas osalemist Afganistanis 2003. aastal, kuid 2006 suundusid Eesti kaitseväelased esimest korda suurema üksusena Estcoy nime all Afganistani.

Kuna sõjaliste operatsioonide meediakajastusel on suur mõju avalikule arvamusele, poliitika kujundamisele ning kaitseväe positsioonile ühiskonnas (Minges, 2023), on lõputöö eesmärgiks

analüüsida, kuidas kajastati Postimehe artiklites Eesti Kaitseväe esimeste üksuste Estcoy-2 ja Estcoy-3 (aastal 2006) ning Estcoy-4 ja Estcoy-5 (aastal 2007) panust NATO missioonidel ning Afganistani operatsioonides.

Enne meediatekstide analüüsi on oluline selgitada olukorra tausta: paigutada missioon Eesti kaitsepoliitika laiemasse raamistikku, Lõuna-Afganistani ja NATO võrgustikku, kus Eesti üksustel oli samuti oma roll. Kaitseväe Peastaabi hinnangul olid Estcoy-2 ülesanded aastal 2006 seotud piirkonna julgeoleku tagamisega ning hõlmasid vastutusalal patrullimist, vaatluspostide mehitamist, objektide julgestamist ja muid jalaväe ülesanded (BNS, 2006). See oli esimene kord, mil Estcoy-2 Afganistani suundumist hakati nii teemakeskselt kajastama, keskendudes just üksusele, mitte suurele pildile.

Kuna sõjaliste operatsioonide meediakajastusel on suur mõju avalikule arvamusele, poliitika kujundamisele ning kaitseväe positsioonile ühiskonnas (Minges, 2023), on lõputöö eesmärgiks analüüsida, kuidas kajastati Postimehe artiklites Eesti Kaitseväe esimeste üksuste Estcoy-2 ja Estcoy-3 (aastal 2006) ning Estcoy-4 ja Estcoy-5 (aastal 2007) osalust NATO missioonidel ning Afganistani operatsioonides.Artikleid analüüsides vaatan, millised teemad leidsid kõige enam käsitlemist, milline oli artiklite autorlus, üldine tonaalsus ja žanr ning millised narratiivid sealt välja joonistusid.

Andmete analüüsimiseks kasutan kontentanalüüsi (Berelson, 1954: 489), mida ilmestan mõningate kvalitatiivse sisuanalüüsi lisanditega nagu näiteks ariklite tonaalsuse puhul spetsiifiliste tsitaaditega artiklitest, mis määravad artikli tooni. Viimast eelkõige selleks, et vaadata täpsemalt artiklite sisu ja kontekstilist tähendust. Olen valinud vaid Postimehe artiklid kuna eesmärgiks on uurida tekstilist kajastust ning saada võimalikult lai ülevaade üldisest tekstipildist ehk läbilõige kajastusest.

Lõputöö on jaotatud viieks peatükiks, sissejuhatuses tutvustan ajaloolist tausta, uurimisteema olulisust ja määratlen töö eesmärgi. Seejärel määratlen teoreetilise raamistiku, toon esile ja võrdlen teemat varasemate teadustöödega, kirjutan lühidalt lahti kaitseväelaste ajaloost Afganistanis ja NATO rolli tähtsusest.

Uurimisküsimuste peatükis panen paika fookuse, mida täpsemalt uurida soovin. Peatükis: meetod ja valim, kirjutan kontektanalüüsi meetodist, lisaks mõningane kvalitatiivne sisuanalüüs toetamaks

tulemuste tõlgendamist ja sellest, et miks ma just sellise lähenemise kasuks otsustasin. Sellisele valikule tuginevalt soovin läbi viia üksikasjaliku ja süstemaatilise analüüsi, et vastata uurimisküsimustele ning jõuda järeldusteni.

1. TÖÖ TEOREETILISED JA EMPIIRILISED LÄHTEKOHAD

Selles peatükis kirjeldan valikut olemasolevast akadeemilisest kirjandusest ja erinevaid uuringuid sõdade kajastamise kohta meedias, tuues esile, kuidas konfliktide kajastus ajas on muutunud ja millist mõju omanud. Lisaks käsitlen lühidalt Eesti NATOga liitumise ajaloolist tausta, osalemist rahvusvahelistes julgeolekuoperatsioonides ning kuidas panus NATOsse läbi Estcoy-2, 3, 4 ja 5 on mõjutanud Eesti Kaitseväe rolli rahvusvahelisel areenil, Eesti kaitsepoliitikat ja julgeolekut.

1.1 Teoreetiline raamistus

Lõputöö teema on oluline arusaamaks, kuidas Postimees käsitles sõjalist tegevust ja konflikte aastatel, mil Eesti osales esmakordselt NATO koosseisus Afganistani missioonidel. Varasemate uuringute põhjal on näha, kuidas meediakajastus toob rahvast kokku ja toetab riigi sõjaväge või lõhestab rahvast, näiteks Vietnami sõja meediakajaustused tõstsid USA rahva ühtsust (Rid, 2007).

Meedia roll demokraatlikes ühiskondades, eriti seoses sõjaliste tegevustega, on mitmetahuline ja keeruline (Bennett, 1990). Esiteks on meedia sageli "valvekoer", mis vastutab valitsuse ja sõjaväe tegevuste jälgimise eest, tagades läbipaistvuse ja vastutuse (Hennoste, 2009). Teiseks on massimeedia sisu sageli indekseeritud valitsuse ja sotsiaalse debati dünaamikaga, kuid võib piirduda ainult ametliku arutelu raamistikuga, nagu väidab Benneti (1990) indekseerimishüpotees, mis toob esile, et ametlike ja eriala põhiste kajastustega võib tihti juhtuda, et kajastused on väga spetsiifilised ning vajavad mõistmiseks varasemat erialast kogemust (Bennet, 1990).

„Valvekoera“ rolli raames on meedial oluline osa demokraatlike väärtuste, nagu sõnavabadus ja avalik vastutus, hoidmisel. Meedia kaudu tehakse sõjalised otsused ja tegevused avalikkusele nähtavaks ning arusaadavaks, mis on demokraatia seisukohast fundamentaalne (Bennett, 1990). Teisest küljest võib meedia kajastus mõjutada avalikkuse arvamust ja hoiakuid sõjaliste operatsioonide suhtes. Minges (2023) toob artiklis välja, et meedia ja uudised võivad olla uskumatult võimsad vahendid valitsuste vastutusele võtmiseks, kriitilise teabe levitamiseks ja vaatenurkade laiendamiseks. Meedia roll on oluline ka selle kujundamisel, kuidas inimesed tajuvad ümbritsevat maailma ja tõlgendavad olulisi rahvusvahelisi sündmusi, sealhulgas sõdu ja konflikte (Minges, 2023).

Entman (1993: 56-57) toob välja, et sõjaliste tegevuste meediakajastus ei ole alati erapooletu või objektiivne. Mõnikord võib see olla kallutatud poliitiliste, ideoloogiliste või majanduslike huvidega ja moonutada avalikkuse arusaama toimuvast. Meediakajastusse on oluline suhtuda kriitiliselt ja tunnistada selle võimalikke piiranguid ning eelarvamusi. Lisaks ajaloolise narratiivi loomisele meedia kaudu peab olema teadlik sellest, et kuidas ja mida kajastatakse, kuna see võib mõjutada sündmuste hilisemaid tõlgendusi ja mäletamist (Entman, 1993: 56-57).

Lévesque (2015: 2-3) proovib aru saada sellest, kuidas inimesed mõtestavad ajalugu, kuidas seda tunnetavad ja millist rolli see mängib igapäevaelus ning väidab, et ajaloolised narratiivid annavad inimestele palju põhjust tegutsemiseks alateadlikult. Kuigi ajaloolise narratiivi eesmärk on eelkõige mineviku tegelikkuse mõtestamine, on selle eesmärk aidata inimestel tõlgendada elu ajas viisil, mis annab mineviku tegelikkusele võimaliku tulevikuperspektiivi. „Ajaloolised narratiivid ei kujune spontaanselt, vaid arenevad aja jooksul protsessi käigus, mille käigus üksikisikud omastavad uskumusi, hoiakuid ja käitumisjuhiseid välistest allikatest, muutes need isiklikuks „ajalooliseks teadvuseks“ (Lévesque, 2015: 1).

Kajastuse kallutust, olgu see kas tahtlik või mitte, on uurinud Shoemaker ja Reese (2013). Nad väidavad, et igaüks lähtub otsuste tegemisel elu jooksul kogunenud kogemuste pagasist ning isiklikud hoiakud, väärtused ja uskumused ning professionaalsed rollid on omavahel tihedalt seotud, mõjutades ja tugevdades teineteist. Nad on seisukohal, et meedia erialad meelitavad ligi inimesi, kellel on teatud isiklikud vaated, mis tugevdavad professionaalseid norme, rolle ja eetilisi valikuid ning leiavad väljundi inimese töös (Shoemaker ja Reese, 2013).

Samas juhib Hamilton (2011) tähelepanu sellele, et meedia kiire arenguga väheneb ka artiklite autorite tähtsus. Kui televisioonis eelistavad inimesed tuntud nägusid, siis trükimeedias on autori isik vähem oluline. Selline suundumus on tingitud turu muutustest, kus teabe esitamise viisid muutuvad. Hamiltoni (2011) hinnangul on selline lähenemine ajakirjanduses levinud, eriti otsese aruandluse puhul või ametlike avalduste edastamisel. Seda meetodit kasutatakse sageli selleks, et tagada teabe kiire levik ja sellistel juhtudel kui ajakiri peab seda infot usaldusväärseks, eriti kui otsene ajakirjanduslik sekkumine ei ole võimalik, näiteks ajakriitilise uudise korral ei ole saatkonda või ministeeriumi koheselt võimalik kätte saada (Hamilton, 2011).

Paterson (2007: 60-62) toonitab, kuidas uudisteagentuurid nagu Reuters ja Associated Press on muutunud globaalse teabe peamisteks vahendajateks, pakkudes erinevatele meediaväljaannetele kiirelt kättesaadavat ja sageli reaalajas edastatavat uudisvoogu.

Lõputöö analüüsis tuginen eelkõige raamistamise (framing) teooriale, mille tõi esile Entman (1993) kirjeldades seda kui osa kommunikatsiooniprotsessist, kus teksti edastatakse läbi osasid aspekte rõhutava ja osasid aspekte tahaplaanile või mainimata jätva raami. Bateson (1972: 191) defineerib raami „interaktiivsete sõnumite kogumi ruumilise ja ajalise piiritlemisena“, mis aitab raskete teemade kajastamisel sündmusi lihtsustada, et teha nendest arusaamine avalikkusele kergemaks.

Raamistamise teooria võimaldab analüüsida, kuidas teavet töödeldakse ja publikule edastatakse (de Vreese, 2005: 60) ning meedia rolli rahvusvaheliste sündmuste ümber toimuvate narratiivide kujundamisel (Jasperson, 1998 viidatud de Vreese, 2005: 52 kaudu). Lisaks saab läbi autorite sõnavaliku uurida teema kajastamisel tekkinud mustreid ning seeläbi tonaalsust (Capella, 1996, Jamieson, 1997 viidatud de Vreese, 2005: 55 kaudu).

Uurides meedia raamistamise (*media framing*) mõju avalikkuse ja poliitikakujundajate arusaamadele rahvusvahelistest konfliktidest, selgub, et kajastamisstiilid ja žanr mõjutavad suuresti arusaama ja reageerimist (Evans, 2010:210). Evans (2010: 210) on väitnud, et "avalikkusele esitatud näiliselt faktilised uudised viivad sageli selleni, et avalikkus mõistab sündmusi konkreetsest perspektiivist või raamistikust, mida meedia on esile toonud." Eriti konflikti kajastamisel võib meedia mõjutada avalikkuse arusaamu konfliktide iseloomust, osalejatest ja tagajärgedest (Evans, 2010: 211).

Kultiveerimise teooria (*cultivation theory*) (Gerbner ja Gross, 1976) uurib, kuidas pikaajaline meediatarbimine, kujundab inimeste taju reaalsusest. See teooria keskendub sellele, kuidas meedia, korduvalt ja intensiivselt kajastades teatud tüüpi sündmusi nagu sõjalised konfliktid, võib luua moonutatud ettekujutuse maailmast. Gerbneri ja Grossi töö näitab, et inimesed, kes tarbivad regulaarselt sõjalist kajastust, võivad hakata nägema maailma ohtlikumana ja vägivaldsemana kui see tegelikkuses on. See kajastub "karmi maailma" sündroomis, millest kirjutas Gerbner (Signorielli, 2015), kus televisiooni intensiivsed vaatajad kipuvad ülehindama ühiskondlikke riske ja vägivalla esinemist. Selle raamistiku kaudu saab analüüsida, kuidas meedia kujundab avalikkuse

ettekujutust sõjalistest konfliktidest ja nende mõjust, kajastades sageli vägivalda ja konflikte viisil, mis võib tugevdada teatud hirme ja vaenulikkust maailma suhtes.

Kasutades neid teoreetilisi raamistikke, plaanin uurida ja analüüsida, kuidas selline kajastus võis mõjutada avalikkuse tajumist ja reaktsiooni. Eelkõige toetun töö analüüsis raamistamise teooriale (Entman, 1993), mille abil uurin, millised teemad ja sündmused olid Postimehe poolt enim esile toodud. Kultiveerimise teooria (Gerbner ja Gross, 1976) läbi proovin analüüsis hinnata võimalikku „karmi maailma“ sündroomi teket.

1.2 Missioonidel osalemise tähendus Eesti riigikaitse poliitikale

Eesti oskust ja valmisolekut aidata maailma turvalisust hoida näitas osalemine rahvusvahelises koostöös, eriti NATO missioonil. NATO missioonidel osalemise tähtsust on rõhutanud nii president Toomas Hendrik Ilves kui ka president Arnold Rüütel (Vetik, 2014). President Rüütel on 2002. aastal öelnud, et Eesti suhted Venemaaga, mida on traditsiooniliselt tajutud ohuna, on muutunud rohkem naaberlike suhete suunas, tunnistades samas suurenenud terrorismiohtu, eriti pärast 2001. aasta rünnakuid USAs (Vetik, 2014). 2006 aastaks laienes President Arnold Rüütli vaatenurk ka julgeolekule. 2014. aastal intensiivistusid julgeolekualased arutelud taas ülemaailmsete võimuvõitluste ja Ukraina-Venemaa sõja tõttu. President Toomas Hendrik Ilves rõhutas, et laiemate julgeolekuhuvide kaitsmiseks on oluline panustada rohkem NATOsse ja tagada Eesti oluline roll otsuste tegemisel nii NATOs kui ka Euroopa Liidus (Vetik, 2014).

Samuti algatas see laiema diskussiooni kaitseväe rollist, kaasaegsest võitlusest ja demokraatia kohustustest rahvusvahelises maailmas, Eesti Kaitseväe kodulehel seisab: „Valvame rahu kogu maailmas, Eesti kaitseväelased on liitlaste seas hinnatud sõjaväelased.“ (Eesti Kaitsevägi, 2023). Estcoy-2 suundumine Lähis-Itta avaldas püsivat mõju, mida näitavad Eesti jätkuvad jõupingutused oma kaitseväe struktuuris ja Scoutspataljoni ohvrite austamises. Sellele lisaks on Eesti muutnud oma kaitsepoliitikat palju rahvusvahelisemaks panustades maailma heaolule ja turvalisusele (Vetik, 2014).

Kultuuri ja kaitsepoliitika arengut on toetanud liitlaste kõrge hinnang Eesti kaitseväelastele (Ministry of Defence, 2010). Suurbritannia relvajõudude peastaabi operatiivülema asetäitja

kindralmajor Peter A. Wall ütles, et "Eesti üksused on hinnatud võitlejad Afganistanis, oma hea väljaõppe, tehnika, distsipliini ning paindlikkuse ja lisapiirangute puudumise tõttu" (Postimees, 2006). 2006. aasta lõpul Afganistani suundunud Eesti jalaväekompaniile Estcoy-3 ja demineerimisrühmale EOD-10 usaldati kriitiline ülesanne kaitsta NATO operatsioone Lõuna-Afganistanis, keset Kandahari provintsi. Major Leo Kaige juhitud 81-liikmeline Estcoy-3 ja nende EOD-10 kolleegid viisid läbi patrull- ja turvaoperatsioonide jada, mille eesmärk oli takistada mässuliste operatsioone ja tagada koalitsioonivägede turvalisust (Tiks, 2006).

1.2.1 Afganistani suundumise taust ja roll Eesti riigikaitses

Läbi ajaloo on sõtta minek ja vägede saatmine teiste riikide territooriumile olnud alati oluline otsus ning näitaja riigi strateegilisest hoiakust ja pühendumisest riigikaitse eesmärkide elluviimisel (Chin, 2019). Estcoy-2 vägede saatmine NATO juhitud rahvusvaheliste julgeoleku abijõudude (ISAF) osana Lõuna-Afganistani, otse konflikti keskele, pani aluse olulisele peatükile Eesti Kaitseväe ajaloos. Tegemist oli esimese korraga, kui Eesti saatis sellises vormis ja koosseisus sõdureid ühtse NATO lipu all missioonile (Kaitsevägi, 2023).

Aastal 2024 on Estcoy-20 välismissioonil Iraagis ja Eesti Vabariigi kaitseplaan on suuresti üles ehitatud NATO-sse kuulumisele ja panusele ning lootusele, et liitlased tulevad meile appi juhul, kui mingi vastane peaks ründama (Riik ja Voog, 2019). NATO liikmena on oluliselt paranenud Eesti Kaitseväe varustus, väljaõpe ja üleüldine suhtumine. Elizabeth K. Horst (2019) kirjutas Ameerika Ühendriikide saatkonna veebilehel, et „Eesti on eeskujulik liitlane, kes mõistab selgelt meie kui alliansi ees seisvaid väljakutseid ja seda, kui tähtis on seista koos, õlg õla kõrval, kõigi ohtudega silmitsi." (Horst, 2019)

Afganistani suundumine oli ka Eesti jaoks suur samm kaitseväe rahvusvahelise kohalolu näitamisel ja kaitseväelaste kogemuste uuele tasemele viimisel (Välisministeerium, 2023). Estcoy-2, mis oli Eesti Kaitseväe esimene suuremahuline panus NATO operatsiooni, tähistas olulist arenguetappi, välisministeerium kirjutab enda kodulehel, et „Aktiivne NATO liikmesus on Eesti julgeoleku- ja kaitsepoliitika pikaajaline strateegiline prioriteet, mis võimaldab tõhusat osalemist rahvusvahelises julgeolekukoostöös ning tagab Eesti riigi kaitse kõige otstarbekamal ja tõhusamal viisil". (Välisministeerium, 2023) See mitte ainult ei demonstreerinud Eesti Kaitseväe

professionaalsust ja suutlikkust rahvusvahelises kontekstis (Eesti Kaitsevägi, 2023), vaid tugevdas ka Eesti, kui aktiivse ja panustava liikmesriigi, positsiooni NATO-s.

Estcoy-2 saatmine Afganistani näitas Eesti soovi ja valmidust osaleda globaalsetes julgeolekuküsimustes. Selle missiooni käigus puutusid Eesti sõdurid kokku uute ja keerukate väljakutsetega, mis pakkusid kogemusi nii taktikalisel kui ka operatiivsel tasandil. Eesti kaitseväelaste tegevus Helmandi provintsis, kus nad seisid silmitsi kõrge terroriohuga aktiivses sõjatsoonis ja keerulise julgeolekuolukorraga, näitas nende professionaalsust ja pühendumust (Grey, 2010). Eesti vägede tegevus tõi esile nii sõjaliste operatsioonide edukust kui ka väljakutseid, millega nad rahvusvahelistes missioonides silmitsi seisid (BNS, 2006).

Lisaks oli Estcoy-2 minek Afganistani oluline ka siseriikliku toetuse ja rahvusliku uhkuse aspektist. Missioonid Afganistanis tõi laiemas avalikkuses esile nii Eesti sõdurite professionaalsuse kui ka rahvusvahelise koostöö vajalikkuse ja tähtsuse. 2006. aastal Stanfordi ülikoolis peetud kõnes tõi president Arnold Rüütel välja, et Eesti on huvitatud tugevast NATOst ning ei karda ka selle nimel panustada (Rüütel, 2006). Lisaks toonitas ta, et Afganistanis ootavad Eesti sõdureid ees vastustusrikkad ülesanded tõstes esile Eesti Kaitseväe rolli ja vajalikkust laiemalt nii rahvusvahelisel areenil kui ka kodumaa kaitsmisel (Rüütel, 2006).

Estcoy-2 missioon Afganistanis on oluline peatükk Eesti sõjalises ajaloos ja see on märkimisväärne samm riigi kaitseväe arengus ning selle kohalolu ja maine tugevdamisel rahvusvahelisel julgeolekuareenil (Välisministeerium, 2023). Seda näeme ka sellest, kuidas tänapäeval on suur osa Eesti julgeolekust ehitatud üles just rahvusvahelisele osalusele ning NATO liikmesriikide ühisele kaitsetahtele (Välisministeerium, 2023).

1.2.2 Ajalooline taust ja riigikaitse strateegilised vajadused

Eesti, liitudes NATOga pärast 2004. aasta laienemist, otsustas kaasata end ISAF'i operatsioonidesse, mida juhtis NATO (NATO, 2022). See samm järgnes ajaloolisele otsusele, mille NATO tegi 2003. aasta augustis vastusena Afganistani pinnal planeeritud terrorirünnakutele USA-s 2001. aasta 11. septembril. Need sündmused olid NATO jaoks pretsedenditud, viies esmakordselt alliansi ajaloos Põhja-Atlandi lepingu 5. artikli rakendamiseni. Artikkel 5 kinnitab, et rünnak ühe liikme vastu on rünnak kõigi vastu, ja seega tõi NATO liitlaste ühtne seisukoht kaasa

vajaduse vastata ühiselt. Selle tulemusena haaras NATO juhtrolli rahvusvahelistes julgeoleku abijõududes Afganistanis (NATO, 2022), pannes aluse mitmetele missioonidele, mille eesmärk oli taastada ja säilitada stabiilsust selles piirkonnas. Eesti panus NATO missiooni Afganistanis kajastas riigi pühendumust kollektiivsele julgeolekule ja rahvusvahelisele koostööle, olles oluline samm Eesti integratsioonis Lääne kaitsestruktuuridesse (Palmer, 2023).

Väikese riigina, millel on minevik erinevate võõrvõimude all, okupatsiooni ja vastupanuga, on Eesti kaitsestrateegia pärast Nõukogude Liidu lagunemist olnud keskendunud koostööle Lääne sõjaliste struktuuridega, eriti NATOga liitumisele. „Liikmesus nii NATO-s kui ka Euroopa Liidus on seetõttu ühed peamised sammud aitamaks ennetada sõjaohtu. Lisaks liikmesusele eelnimetatud organisatsioonides, paneb Eesti rõhku ka iseseisva kaitsevõime edendamisele," leiab Martmaa (2016: 15). Selles nähti nii kohustust NATO partnerina aidata välisjulgeoleku ülesannetes, nagu näiteks Afganistanis, kui ka võimalust tugevdada oma positsiooni alliansis ja kaitsta omaenda julgeolekut kollektiivsesse kaitsesse panustades ja kogemust jagades (Martmaa, 2016). Missioonil osalemist ajendas ka moraalne vajadus näidata Eesti rahvale, et meie kaitseväelased ja valitsus näeb vaeva selle nimel, et hoida maailma turvalisena ja stabiilsena, mis on Eesti välispoliitikale kasuks tulnud (Kaitseministeerium, 2014).

Seda näeme ka selgelt tänapäeval Ukraina sõja näitel, nagu toob välja Rees (2022). Tema küll rõhub kohati ka religiooni rollile, mis Eesti puhul ei ole relevantne, küll aga on seda rahvusluse roll ja ühtsustunde loomine. Rees (2022) toob välja, et Ukraina sõjas jäävad sageli tähelepanuta rahvusluse ja religiooni rollid, mis on Ukraina demokraatliku vastupanu olemuse ja Venemaa agressiooni motiivide mõistmisel keskse tähtsusega ja paljastavad Ukraina vastupanu sügavamad kihid.

Eesti rahva ajalooline kogemus sõdadest ja vabaduse väärtustamine on kujundanud arusaama sõjalistest operatsioonidest (Kaitseministeerium, 2008). Seetõttu käsitleti Eesti osalust Afganistanis kui osa riigi järjepidevast püüdlusest tagada iseseisvus ja suveräänsus. Erinevalt varasematest ajaloolistest sündmustest toimus see tegevus rahvusvahelisel areenil, kus Eesti näitas oma pühendumust globaalsele stabiilsusele ja julgeolekule (Piirimäe ja Mertelsmann, 2018: 326). Lisaks leiavad Piirimäe ja Mertelsmann, (2018: 346-350) et NATOga liitumine kujunes Eesti sõjalise julgeoleku alustalaks ning avas Eesti jaoks ukse Läände läbi NATO, *Western European Unioni* ja Euroopa Liidu, mis hakkasid samuti arendama oma julgeolekut ja kaitset just Venemaa vastu ja suuresti läbi Eesti.

1.2.3 Probleemid operatsioonide ja kohanemisega

Estcoy-2 seisis silmitsi mitmete väljakutsetega, nagu piiratud logistika ja vajadus olla ettevaatlik ja valvas võimaliku mässu suhtes (Sildam, 2006). Sõdurid pidid harjuma raske kliimaga, tegelema improviseeritud lõhkeseadeldiste (IED) ohuga ja viima läbi erinevaid patrulle ja operatsioone (Sildam, 2006), mis tähendas seda, et Estcoy-2, 3, 4 ja 5 üksused olid stabiilselt täielikus lahinguvalmiduses. Estcoy-2 tegevus oli tihedalt seotud suurema strateegia eesmärkidega, milleks oli Talibani tegevuse peatamine, Afganistani valitsuse abistamine ning ülesehituse ja majanduskasvu hõlbustamine (NATO, 2022).

Helmandi provintsis, mis juhtis NATO jõupingutusi mässuliste vastu võitlemisel ja kus Estcoy-2 paiknes, oli palju mägesid, orge ja geograafilisi paikkondi, mis tegid Eesti üksustele asja raskeks, kuna Eesti sõdurid ei olnud harjunud sellise topograafilise maastikuga ega sellises kliimas tegutsemisega. Piirkond oli tuntud oma raske keskkonna, oopiumikasvatuse ja Talibani ülestõusu poolest (NATO, 2022).

Enamuste operatsioonide eesmärk oli takistada mässuliste tegevust, kuid leidus ka operatsioone, mille eesmärk oli saavutada kohalike poolehoid ja näidata neile sõdurite kohalolu (Mäekivi, 2006). Need missioonid tegi raskeks fakt, et tegutseti regioonis, kus kohati oli raske vahet teha terroristidel ja kohalikel (Malkasian, 2021), mis tähendas seda, et kohalike elanike toetus oli üliioluline. „Riikliku julgeoleku tsiviilotsuste tegijad peavad paremini mõistma sõjalise strateegia keerukust ja sõjaväe vajadust planeerimisjuhiste järele. Kõrgemad sõjaväeametnikud vajavad omalt poolt sügavat arusaamist ametkondadevahelisest otsustusprotsessist, mõistmist ja valmisolekut võtta vastu, mitte vastupanu, meie tsiviilkontrolli süsteemile omaseid keerukusi ja väljakutseid,“ kirjutas Kindral John Allen (Allen, 2015, Hooker ja Collins, 2015 kaudu).

Sõjaline teooria ja taktika on aja jooksul muutunud - kui nõukogude ajal oli tegemist valdavalt sissisõjaga (Leppmets, 2003), siis NATO käe all oli asi palju rohkem reguleeritud. See näitab suuremat muutust sõjalises strateegias: lihtsatest sõdadest keeruliste operatsioonide, nagu rahu säilitamine ja mässuliste vastu võitlemine, mis ei vaja mitte ainult sõjalisi oskusi, vaid ka kultuuriteadlikkust, poliitikat ja sügavat arusaamist sellest, kuidas kohalikud elavad (Hooker ja Collins, 2015).

Eesti pühendumist ja toetust rahvusvahelisele julgeolekule näitas Estcoy-2 kasutuselevõtmine. 37-liikmeline jalaväerühm Estcoy-2 osales missiooni ajal olulistes operatsioonides. Nad patrullisid, mehitasid vaatlusposte ja täitsid muid lahinguülesandeid Helmandi provintsis. See oli osa NATO juhitud rahvusvaheliste julgeoleku abijõudude (ISAF) suuremast missioonist, mille eesmärk oli hoida Afganistani lõunaprovintsid stabiilsena ja aidata kaasa nende iseseisvuse ülesehitamisele, võideldes samal ajal ka mässuliste vastu (Resolutsiooni Ühisettepanek, 2017). Saideman ja Auerswald (2012: 72-76) leidsid, et ISAFi missiooni keerukat olemus toob esile hägusad piirid rahuvalve, stabiilsusoperatsioonide ja mässuliste vastase võitluse vahel ning vaenulikus keskkonnas esinevad väljakutsed, mis peegeldavad Eesti vägede tegutsemise tingimusi. Eesti väed sattusid nii mõnigi kord kontakti ja vastase tule alla (Sildam, 2006).

1.3 Sõjaliste missioonide kajastamine meedias

Varasemad uuringud, mis analüüsivad missioonide ja osaluse kajastamist meedias toovad esile meedia, poliitiliste eelarvamuste ja konfliktide kajastamise keerulisuse. Sõja kajastamist meedias ja selle tulemusi on uuritud sõdade ja erinevate riikide meedia näitel viimastel aastakümnetel erinevate nurkade alt ja erinevate konflikte näitel. Rid (2007), kes on uurinud USA ja NATO sõjaliste operatsioonide meediakajastust alates Vietnami sõjast, toob välja, kuidas meediastrateegiad ja taktikad on ajas muutunud ning kuidas need on mõjutanud sõda ja avalikku arvamust. Rid kirjeldab (2007: 94-96), kuidas Pentagon muutis oma strateegiat peale Ameerika ebaõnnestumist Vietnami sõjas ja Grenada, Panama ja Pärsia lahe operatsioonides käsitlenud meediakajastust. Rid lisab (2007: 96), et Grenadas oli ajakirjandus operatsiooni kõige tähtsaima faasi ajal täielikult välistatud. See tõi kaasa märkimisväärse tagasilöögi ja hilisemad reformid, mille eesmärk oli tagada meedia juurdepääs sõjas toimuvale.

Sandra Korn (2011) uurib Afganistani konflikti kajastamist võrdluses Vietnami sõjaga. Korn kirjutab meedia rollist kriitiliselt, tuues esile, et "kuni viimase ajani ei ole peavoolumeedia siiski suutnud konflikti kahtluse alla seada või isegi suures osas seda kajastada, mis on teravas kontrastis Vietnami sõja kogemusega" (Korn, 2011). Ta toob esile, kuidas konflikti alguses õigustati sissetungi iga hinna eest ning kajastuse ja kriitilisuse puudumine on suuresti mõjutanud, kuidas ameeriklased ja laiem Lääs näeb Afganistani sõda. Korn (2011) leidis, et konflikti kujutamine

"õiglase sõjana" vähendas esialgu põhjalikku analüüsi, luues narratiivi, mida vähem vaidlustati ja mis oli vastuvõetavam kui Vietnami ajal nähtud vastuoluline kajastamine.

Mooney (2004) vaatleb sõjaväe ja meedia vahelist seost teisest vaatenurgast. Mooney võrdleb artikleid, mida Iraagi sõja ajal kirjutasid Iraaki üksustesse lähetatud ajakirjanikud *vs.* mida kirjutasid ajakirjanikud, kes ei olnud kohapeal ja milliseid erinevusi nende kahe vahel esines. Tema magistritööst (2004: 62-68) selgub, et ajakirjanikud, kes olid kaasatud, kirjutasid inimestest ja praegustest sõjategevustest hoopis teistsuguseid artikleid kui ajakirjanikud, kes ei olnud kaasatud. „Sõdureid ja merejalaväelasi lahingusse saatvad ajakirjanikud esitasid üksikasjalikke, episoodilisi aruandeid sündmuste kohta kohapeal. Mitte-lähetatud ajakirjanikud kasutasid oma artiklites rohkem temaatilist raamistikku, paigutades kaasatud ajakirjanike väikesed, üksikasjalikud kirjeldused Saddam Husseini kukutamiskampaania laiemasse konteksti“. (Mooney, 2004: 4) Lisaks toob ta esile sõjauudiste mitmekesisuse ja nende täpsuse. Palju on räägitud sellest, kuidas meedia sõjategevusest kirjutab ja kuidas see aja jooksul muutunud on. Ajakirjanikel on raske kursis olla üksikasjalikult sõjas toimuvaga, jättes suurema pildi sõjategevusest poolikuks, leiab Mooney (2004: 133).

Aastal 2006 uurisid teadlased Choi, Watt ja Lynch (2006) keerulist seost publiku poliitiliste vaadete ja meedia usaldusväärsuse tajumise vahel. Nad leidsid, et sõja vastased pidasid internetti usaldusväärsemaks uudiste vahendiks kui sõja toetajad või neutraalsed. Lisaks selgus uuringus, et poliitilised vaated võivad sügavalt mõjutada üksikisikute usaldust ja meedia valikut, eriti sellistes olukordades nagu sõda. Selles osutatakse interneti ainulaadsele rollile vähemusgruppide teabeallikana, viidates sellele, et selle lai spekter aitab kaasa usaldusväärsuse suurenemisele. Uuring annab ülevaate meedia usaldusväärsuse dünaamilisest olemusest, näidates, kuidas see võib erineda sõltuvalt publiku poliitilistest kalduvustest, eriti kõrgendatud poliitiliste ja ideoloogiliste vastuolude keskkonnas (Choi, Watt, ja Lynch, 2006).

Sarnaseid uurimistöid on Eestis bakalaureusetöö tasandil kirjutatud paar tükki, esile võib tõsta Kai Väärtnõu (2005) ja Andre Hanimägi (2011) lõputööd. Väärtnõu (2005) uuris lõputöös „Iraagi konflikti kajastamine ajalehe Postimees uudisveergudel: kõneisikute võrdlev analüüs konflikti kolmest eri perioodist,“ (Väärtnõu, 2005), kuidas Postimees kajastas Iraagi sõda eri aegadel. Väärtnõu bakalaureusetöö käsitleb teemat põhjalikult ja küsib, kas ja kuidas välispoliitiline kajastamine võib olla kallutatud. Töös vaatleb Väärtnõu, kuidas poliitika, majandus ja tehnoloogia mõjutavad välisuudiste liikumist, meediaimperialismi, avalikku huvi, meedia vastutust ja

päevakorra määramist. Samuti rõhutab ta, kuidas ajakirjanike sotsiaalne ja kultuuriline taust, positsioon ja kirjastiil mõjutavad meediatekste.

Andre Hanimägi bakalaureusetöö „Gruusia-Vene sõja kajastus ajalehtedes The Daily Telegraph ja Die Welt“ (Hanimägi, 2011) käsitleb peamiselt välismeedia kajastust Gruusia-Vene sõjast. Ta uuris, kuidas kajastati Venemaa ja Gruusia vahelist sõda kahes Euroopa ajalehes, Briti Daily Telegraphis ja Saksa Die Weltis. Hanimägi töö keskendus sellele, kuidas need meediakanalid sõda kajastasid ja kust nad teavet said. Hanimägi töö näitab, kuidas poliitika ja meedia on omavahel seotud ning kui oluline on meedia relvastatud lahingutes, kuigi sageli kajastab meedia sõjateemat erapoolikult. Ta kasutas sisuanalüüsi lugedes 134 lugu mõlemast väljaandest, et välja selgitada, milline vaatenurk on lahingu ajal kõige levinum.

Mõlemast lõputööst võib järeldada, et uudiste kajastamine ei ole kunagi täiesti erapooletu ega sõltumatu. Väärtnõu ja Hanimägi näitavad, et välisuudiste voog, ajakirjanike isiklikud valikud ja rollitaju mõjutavad suuresti kajastuste sisu ja suunda. Kuigi kumbki töö ei anna täielikku vastust, näitavad mõlemad, kui keeruline ja mitmetahuline on ajakirjanike jaoks konfliktide kajastamine (Hanimägi, 2011). Nad teevad seda, tuues välja eelarvamused ja paljud olulised välis- ja kohalikud tegurid, mis mängivad oma rolli. Nende bakalaureusetööde ja teiste sarnaste uuringute põhjal on selge, et uudiste ja sündmuste kajastamise mõistmiseks tuleb vaadata paljusid erinevaid asju ning jätkata meedia rolli, eetika ja kohustuste uurmist väliskonfliktide ajal (Väärtnõu, 2005).

Michael J. Mooney (2004), Sandra Korni (2011) ning Choi, Watt ja Lynchi (2006) uuringud pakuvad ülevaate sõjakajastuse mitmekülgsest olemusest. Mooney (2004) uurib erinevusi lähetatud ja mittelähetatud ajakirjanike poolt Iraagi sõja ajal toodetud narratiivide vahel, tuues esile lähetatud ajakirjanike artiklite sisu ja vaatenurga. Korn (2011) toob esile meedia lähenemisviisi võrreldes Vietnami sõjaga, uurides meedia narratiivide mõju avalikkuse arusaamadele konfliktist. Choi, Watt ja Lynch (2006) tõlgendavad kuidas poliitilised eelarvamused mõjutavad uudiste usaldusväärsuse tajumist, märkides eelkõige, et Iraagi sõja vastased pidasid internetti usaldusväärsemaks uudisteallikaks kui traditsioonilist meediat.

2. UURIMISKÜSIMUSED

Lõputöös uurin Eesti suurima päevalehe Postimees kajastust Eesti Kaitseväe esimese üksuste Estcoy-2, 3, 4 ja 5 tegevusest Afganistanis aastatel 2006 ja 2007, meetodina kasutan kontentanalüüsi, mille illustreerimiseks kasutan ka spetsiifiliste lausete välja toomisel kvalitatiivset sisuanalüüsi.

Uurimisküsimused aitavad analüüsida Estcoy üksuste tegevuse tekstilist meediakajastust mitmest aspektist. See võiks anda väärtuslikke vaatenurki Eesti sõjalist osalust puudutava ajakirjandusliku dialoogi ja algusaegade väljavaadete kohta. See, kuidas Postimees neid sündmusi kajastab, võib oluliselt mõjutada lugejate arusaama kohapeal toimunust läbi erinevate raamide ja nende sõjaliste lähetuste rolli kollektiivset mäletamist läbi artiklite autorluse. Lisaks sellele annab meedia kajastamise uurimine ajaloolise ülevaate ajakirjanduse prioriteetidest ja meetoditest. Lõputöö lõpuks soovin hinnata kajastamise autorlust, sõnakasutust, tonaalsust.

Postimehe kajastuse analüüsiks esitan järgmised uurimisküsimused:

1. Kes olid Postimehes lugude autorid ja millise rolli nad artiklite kirjutamisel võtsid?
2. Millistes ajakirjanduslikes žanrites kajastas Postimees Estcoy-2,3,4 ja 5 tegevust ja kogemusi Afganistani konflikti ajal?
3. Millised olid narratiivi loovad levinumad sõnad ja valdavad teemad Postimees kajastuses Estcoy-2, 3, 4 ja 5 osalemisest Afganistani konfliktis 2006. ja 2007. aastatel?
4. Milline oli Postimehe artiklite kajastuse tonaalsus?

3. MEETOD JA VALIM

3.1 Valim

Valim on moodustatud Postimehe 2006. aastakäigu artiklitest, mida oli 23 ja 2007. aastakäigu artiklitest, mida oli 24. Osutasin Postimehe kasuks kuna Postimees oli tollal suurima tiraažiga ajaleht (Meedialiit, 2006). Valimisse on võetud kõik nimetatud aastakäikude artiklid, mis olid seotud Eesti kaitseväe osalusega Afganistanis. Artikleid otsisin nii veebiväljaandest kui ka arhiivis olevatest paberlehtedest. See võiks tagada, et valim on täielik ja seal on kõik 2006. ja 2007. aastakäigu teemakohased artiklid. Valdavalt olid artiklid kattuvad, ehk artiklid, mis olid paberlehes olid ka internetis, kuid üks valimisse jõudnud artikkel oli vaid paberlehes.

Ajavahemiku valik tugineb asjaolule, et see periood oli Eesti panusele Afganistanis kriitiline – algas aktiivsem osalemine ja toimus olulisi sündmusi, millel oli märkimisväärne mõju nii kohapeal kui ka Eesti avalikkuse arvamusele McCombs ja Shaw (1972).

Valiku kriteeriumiks oli artiklite seotus sõjaliste tegevustega, sealhulgas nii operatsioonide kirjeldused kui ka laiemad arutelud Eesti kaitsejõudude rolli üle Afganistanis. Igasugune sõjateemaline kajastus, mis puudutas otseselt või kaudselt Eesti sõdureid või Afganistani olukorda, kaasati uurimisse. Sel viisil tagasin, et analüüs hõlmab kõiki asjakohaseid perspektiive ja aspekte, keskendudes ka operatsioonide detailsete kirjelduste hindamiseni McCombs ja Shaw (1972).

Valim võiks olla adekvaatne, et aidata mind uurimisküsimustele vastamisega, sest see keskendub Eesti Kaitseväe Afganistanis osalemise. Kui kaasata rohkem meediaväljaandeid võiks saada suurema pildi, kuid keskendumine Postimehele annab hea lähtepunkti, sest enamik Eesti peamiste ajalehtede kajastustest ja allikmaterjalidest tõenäoliselt kattub, sest 2006. aasta missiooni kohta said nad tollal oma teabe samast kohast, tavaliselt kaitseministeeriumist või muudest ametlikest kanalitest.

3.2 Analüüsimeetod

Käesoleva bakalaureusetöö kontekstis on andmete kogumise ja analüüsimise lähenemine rajatud kontentanalüüsile, mille ilmestamiseks olen läbi viinud ka mõningast kvalitatiivset analüüsi, rõhutades teksti põhjalikku uurimist analüütilisest vaatenurgast, et süvendada arusaamist tekstilise materjali mõjust ja tähendusest. Bernard Berelsoni (1954: 489) järgi võimaldab kontentanalüüs analüüsida artiklite sisu ning kirjeldada ja luua järeldusi põhinedes eelnevalt läbi viidud objektiivsele, süstemaatilisele analüüsile Lisaks sellele võimaldab kontentanalüüssüstemaatiliselt kategoriseerida ja kvantifitseerida tekstis esinevaid nähtusi ning tuletada neist tähenduslikke järeldusi (Krippendorff, 1980). Selline lähenemine on eriti asjakohane meediakajastuste uurimisel, kus tekstide sisuline sügavus ja lai kontekst nõuavad süstemaatilist analüüsi Bernard Berelsoni (1954: 489).

Kontentanalüüs võimaldab objektiivselt mõõta sõnumite esinemissagedust ja esitada kvantifitseeritavaid tulemusi tekstis esinevate teemade, märksõnade ja narratiivide kohta Bernard Berelson (1954: 489). See meetod võimaldab ka tekstide sügavamat tõlgendamist läbi nende struktuuri ja kasutatud keele analüüsi, mis on oluline selleks, et mõista, kuidas teatud sõnumid võivad mõjutada avaliku arvamuse kujunemist (Neuendorf, 2002). Selleks kasutatakse kontentanalüüsi raames loodud kodeerimisjuhiseid, mis aitavad süstemaatiliselt tuvastada ja analüüsida teavet, tagades samal ajal uurimistöö objektiivsuse ja usaldusväärsuse.

Kontentanalüüsi kasutamine sõja kajastamise uurimisel on jaotunud valdavalt kahte kategooriasse, mille on defineerinud Jungbut (2022: 127) vastavalt “sõja kajastamise kontentanalüüs keskendub enamasti kahele peamisele uurimushuvidele. Nad analüüsivad kas (1) seda, kui sõltumatu on meedia poliitilistest mõjutustest või uuritakse (2), kuidas (eri tüüpi) meedia kajastab konflikte. Mõlemad need uurimishuvid tuginevad seega oma teoreetilistele lähenemisviisidele.”

Lõputöös olen otsustanud kasutada hübriidlahendust vastavalt Jungbuti (2022) poolt tõstatatud punktile 2 ja laskuda sügavamale väljaande Postimees rolli analüüsile läbi autorluse, žanrite, sõnakasutuse ja tonaalsuse analüüsi. Kontentanalüüsi tõhususele aitab kaasa see, et konflikti kajastuse puhul on kajastus intentsiivsem kui kajastava riigi oma väed on konfliktiga seotud (Zerback ja Holzleitner, 2018: 377-378), mida nad ka Eesti puhul olid - see võiks tagada, et kontentanalüüs on sobiv minu uurimisküsimustele vastuste leidmiseks.

Kuna kontentanalüüs nõuab laiapõhjalist ja reeglina suurt andmemahtu, kaasnevad selle uurimismeetodiga ka teatud ohud. Kracauer (1952: 631) leiab, et peamiseks ohuks kontentanalüüsi puhul on see, et ainult kontentanalüüsile keskendudes võivad tulemused olla kallutatud kuna need ei arvesta võimalikke kvalitatiivseid leide. Selle ennetamiseks kasutan töös ka mõningaid kvalitatiivseid aspekte. Lisaks on Kracauer (1952: 638) leidnud, et uurimuste puhul, mis kontentanalüüsi raames kasutavad "sageduste loendamist, ei ole tegelikku erinevust kvalitatiivse ja kvantitatiivse lähenemise vahel". Tulenevalt sellest kasutan sõnakasutuse analüüsimisel erinevate sõnade loendamist ja annan neile tähenduse kvalitatiivset sisuanalüüsi kasutades.

Kontentanalüüsi ilmestamiseks kasutan kvalitatiivset sisuanalüüsi, mille on Schreier (2012) defineerinud kui "kvalitatiivsete materjalide süstemaatiline analüüs." (Schreier, 2012), rõhutades selle analüüsi tõlgendavat iseloomu kodeerimise ja teemade tuvastamise kaudu. Sarnaselt määratlevad Elo ja Kyngäs (2008) seda protsessi kui järelduste tegemist "sõnumite konkreetsete omaduste süstemaatilise ja objektiivse tuvastamise kaudu", (Elo ja Kyngäs, 2008: 109) viidates tekstielementide hoolikale ja erapooletule uurimisele. Lisaks määratlevad Elo ja Kyngäs, et sisuanalüüs on uurimismeetod, mille abil saab teha korratavaid ja valiidseid järeldusi andmetest nende konteksti (Elo ja Kyngäs, 2008).

Teatud narratiivide selgitamiseks kasutan meedia raamistamise teooriat, mis aitab anda hinnangu sellele, kuidas Postimees kajastas sõda ja Eesti sõjalist osalust. Scheufele ja Tewksbury (2007: 13-14) on välja toonud, et raamistamise teooria mõjutab seda, kuidas inimesed edastatud teemat tunnetavad, mistõttu vaatan artiklite tonaalsust, saamaks selgust kuidas Postimees läbi uudiste tonaalsuse infot edastades seda raamistas.

Hsieh ja Shannon (2005) lisavad, et kvalitatiivne sisuanalüüs ületab pelgalt sõnade loendamise või objektiivse sisu väljavõtte, keskendudes hoopis tähenduste, teemade ja mustrite uurimisele, mis võivad olla tekstides selgesõnalised või varjatud. Tulemustes ja diskussioonis proovin vastavalt Hsieh ja Shannoni (2005) mõttele tõlgendada ka tulemuste tähendusi ja uurin teemasid ning mustreid autorluse puhul. Sisuanalüüs on laialdaselt kasutatav kvalitatiivne uurimismeetod. Sellist hübriidset kvalitatiivset analüüsi nagu toovad välja Hsieh ja Shannon (2005) defineerivad „peamised erinevused lähenemisviiside vahel on kodeerimisskeemid, koodide päritolu ja usaldusväärsuse ohud. Tavapärase sisuanalüüsi puhul tuletatakse kodeerimiskategooriad otse tekstist. Suunatud lähenemise puhul lähtutakse analüüsi alguses teooriast või asjakohastest

uurimistulemustest, mis on esialgsete koodide koostamise juhiseks. Kokkuvõtlik sisuanalüüs hõlmab loendamist ja võrdlusi, tavaliselt märksõnade või sisu, millele järgneb aluseks oleva konteksti tõlgendamine“ (Hsieh ja Shannon, 2005: 1277).

Need sisuanalüüsi definitsioonid on vastavuses Bernald Berelsoni 1952. aastal antud definitsiooniga: “uurimistehnika objektiivseks, süstemaatiliseks ja kvantitatiivseks uurimismeetodiks kommunikatsiooni ilmse sisu kirjeldamiseks" (Berelson, 1952). Berelsoni toob esile selle arengu lihtsast psühhoanalüütilise intervjuu dekodeerimise vahendist mitmekülgseks uurimismeetodiks, mida saab kasutada erinevates olukordades.

Kodeerimisega annan artiklitele väärtuse, jaotades need rühmadesse tonaalsuse, autori ja žanri alusel, mis on oluline kogutud andmehulga korrastamiseks ja mõtestamiseks. Tonaalsuse analüüsimiseks jaotan lood kolme kategooriasse:

Positiivne tonaalsus: seda kategooriat kasutati artiklite puhul, mis väljendasid optimismi või kirjutasid toimunust positiivses võtmes. Tekstis rõhutatakse edukaid tulemusi või muid positiivseid teemaga seotud aspekte (Fiske ja Taylor, 2016).

Neutraalne tonaalsus: liigitatud artiklid olid faktilised ja erapooletud, neil puudus ilmne positiivne või negatiivne kallutatus. Artikkel on suunatud üksnes teabe edastamisele ilma eelarvamusteta, tühjade sõnadeta mis lisavad teemale positiivsed või negatiivset tooni (Fiske ja Taylor, 2016).

Negatiivne tonaalsus: artiklid, mis kajastasid teemat kriitiliselt. Esile tuuakse probleeme või väljakutseid ja kirjastiil on pessimistlik (Leidecker-Sandmann, 2021).

Selline organiseeritud meetod võimaldab mul vaadata lugusid struktureeritult, ning aitab mõista, kuidas Postimees kirjeldas Estcoy-2 ja Estcoy-3 ja Estcoy-4 ja Estcoy-5 rolli Afganistani sõjas. Analüüsi käigus kasutan avatud kodeerimist, et leida korduvaid teemasid ja sündmusi ning neid kommenteerida. Seejärel rühmitan sarnased märksõnad suuremateks rühmadeks. Oluline on mõista suuri lugusid ja narratiivi, mis tollal Postimehes sõja teemat kajastades domineerisid. Seejärel teen kontentanalüüsi (Berelsoni, 1954: 489), milles analüüsin märksõnu, näiteks kuidas kujutati sõda, kuidas kirjeldati Afganistani inimesi ja kuidas raamistati Eesti Kaitseväe osa.

Žanriliselt jaotan artiklid kaheks: uudisartiklid ja arvamusartiklid ning tuginedes Shoemakeri ja Reese (2013) arusaamale, et otsuste tegemist mõjutab igaühe varasem kogemustepagas, vaatan, kaskajastus oli pigem laiapõhjaline või oli autorlus paari autori kätte kogunenud. Uudisartikleid analüüsides vaatan Patersonist (2007) lähtuvalt artiklite autorlust.

Paterson (2007: 60-62) toonitab kuidas uudisteagentuurid nagu Reuters ja Associated Press on muutunud globaalse teabe peamisteks vahendajateks, pakkudes erinevatele meediaväljaannetele kiiresti kättesaadavat ja sageli reaalajas edastatavat uudisvoogu.

Võrreldes žanreid, teemasid ja lugusid, püüan leida erinevusi nende tekstilises kajastamises Postimehes läbi erinevate autorite, sõnakasutuse ja tooni. See võrdlus on oluline, et mõista Postimehe kajastamisstiili Eesti esmakordsest osalusest Afganistani sõjas NATO lipu all. Kodeerides artikleid, nende kajastamise tüübi ja põhiideede põhjal lõin struktuuri tekstide analüüsimiseks.

Sõnakasutuse analüüsiks koondasin kokku iga artikli tervikliku teksti, mille tulemuseks oli 19803 sõnast koosnev dokument. Seejärel uurisin andmeid excelis, sorteerides need sõnade kaupa lahtritesse. Sõnade sageduse analüüsiks kasutasin Exceli liigendtabelit, mis võimaldas mul loetleda iga unikaalse sõna ja arvutada automaatselt selle esinemine kogu valimi vältel. Näiteks leidsin, et sõna „kaitseväelaste“ esines 42 korda 19803-st sõnast. Selleks, et analüüsi oleks kergem hoomata, visualiseerin sõnade sageduse joonistena. Selline lähenemine andis detailse ülevaate valimi sõnakasutusest.

4. TULEMUSED

4.1 Artiklite autorlus

Esimese uurimisküsimuse eesmärgiks oli välja selgitada kes olid Postimehes 2006. ja 2007. aastakäigu Estcoy tegevust Afganistanis kajastavate artiklite ja millise rolli nad artiklite kirjutamisel võtsid.

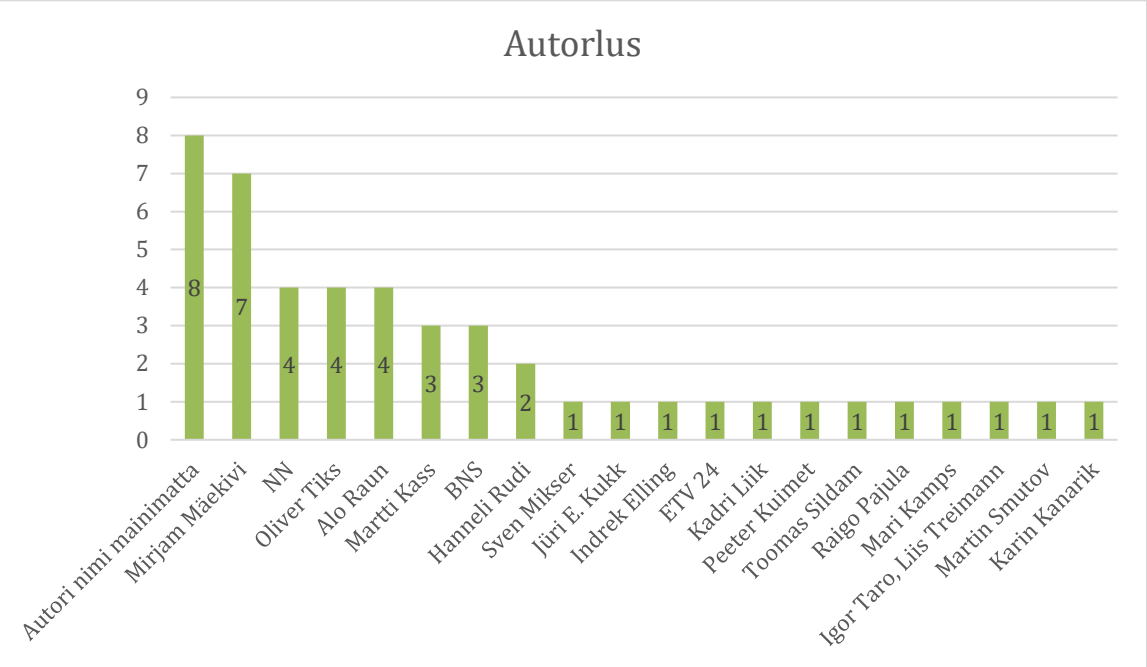

Joonis 1: Postimees 2006-2007 Eesti sõdureid Afganistanis kajastavate artiklite autorid (N= 47)

Analüüsis selgus, et suure osa artiklitest kirjutasid Postimehe enda ajakirjanikud (joonis 1), näiteks Mirjam Mäekivi (7 artiklit), Oliver Tiks ja Alo Raun, mõlematel 4 artiklit. Sarnaselt Shoemakeri ja Reese (2013) arusaamale, et otsuste tegemisel tuuakse kaasa isiklik pagas võib siit seesama arusaam läbi kajada kuna jooniselt näeme, et autorlus on valdavalt kolme inimese käes.

BNS-i (3 artiklit) kasutamine Postimehe poolt peegeldab tööstusharu laiemat tava, eriti rahvusvaheliste uudiste kontekstis (Paterson, 2007: 60-62). BNS-i kasutamine Postimehe poolt viitab soovile tagada nii õigeaegne kui ka kontrollitud kajastus, sarnanedes suuremate agentuuride rahvusvahelise uudisvahenduse praktikatega. Selline lähenemine kajastub ka üldisemas trendis, kus ajalehed ja meediaväljaanded sõltuvad üha enam mõnest kesksest uudiste vahendajast, et

pakkuda oma lugejatele usaldusväärset ja põhjalikku rahvusvahelist uudiskajastust. Lisaks leiame ka BNS-i enda kodulehelt, et rahvusvaheliste uudiste pakkumiseks kasutavad nad omakorda vahendajaid: „Rahvusvahelise teabe pakkumisel on meie koostööpartneriteks maailma juhtivad uudisteagentuurid Agence France Presse (AFP), Associated Press (AP), Interfax ning Soome, Poola ja Austria rahvuslikud agentuurid, kes kõik omakorda kasutavad oma töös BNS-i uudiseid.“ (BNS).

Jooniselt 1 näeme ka seda, et mitmete artiklite puhul on autorid nimetamata. See annab alust arvata, et tuginetakse pressiteadetele, uudiseid vahendavatele agentuuridele või toimetuse sisule (Hamilton, 2011). Ühe ETV-st refereeritud artikli ja kaitseväe pressiosakonna roll mitme artikli puhul viitavad Postimehe tuginemisele ametlikele narratiividele.

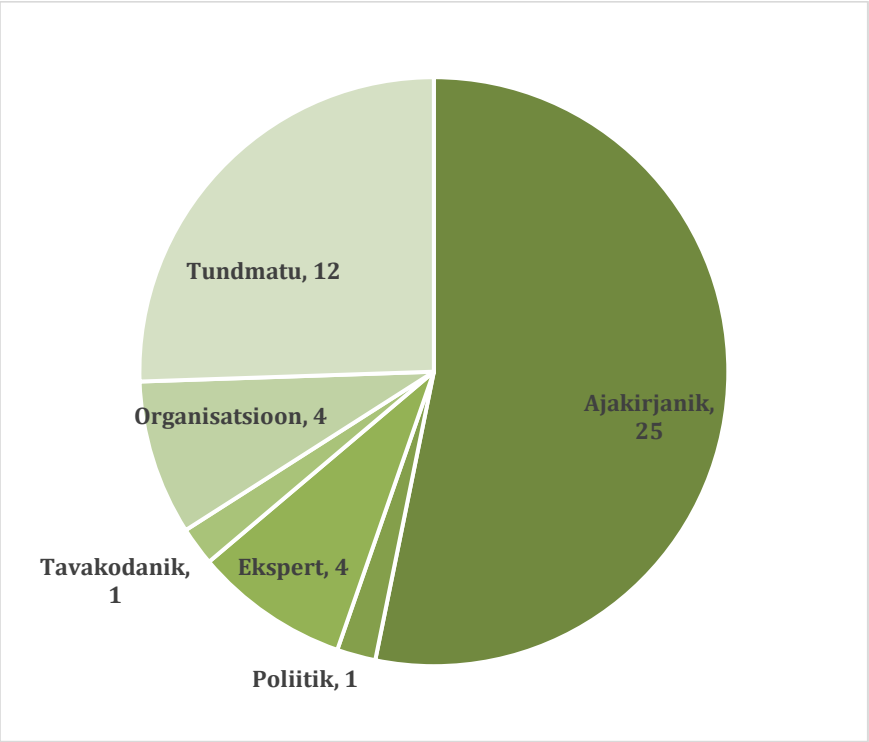

Joonis 2: Postimehes 2006-2007 ilmunud artiklite autori roll. N= 47

Vaadates autorite tollast ametialast või artiklis esitatud positsiooni (joonis 2) selgus, et üle poole (53%) artiklitest kirjutasid ajakirjanikud ning valimist neljandikul oli autor märkimata. Valimis võeti eksperdi roll kolmel korral, mis vastab 8%-le artiklitest. Näide eksperdist on Igor Taro, kes kirjutas NATO rollist ja tegevusest Afganistanis läbi eksperdi hindava ja ülevaadet pakkuva vaatevinkli (Taro, 2006). Sven Mikser oli ainus poliitikust autor. Mikser kirjutas poliitiku vaatevinklist artikli sellest, miks jääda Afganistani ja Iraaki, pakkudes analüüsivat hinnangut

välispoliitika kontekstis (Mikser, 2007). Nelja artikli autorid olid organisatsioonid, nimelt ETV24 ja BNS, ühel korral oli artikli autor tavakodanik.

Postimehe kajastuste autorite mitmekesisus võib viidata ajalehe strateegilisele positsioonile meediamaastikul. Postimehe kajastuses esinev kombinatsioon sisereportaažidest, agentuuride sisust ja ametlikest kanalitest näitab tasakaalustatud ajakirjanduslikku lähenemist praktiliste piirangute ja publiku ootuste vahel.

Kokkuvõtteks võib öelda, et Postimehe poolt aastatel 2006-2007 Afganistani sõjaliste operatsioonide kajastamisel kasutatud autorite mustrid toovad esile mitmekülgse lähenemise uudiste tootmisele. Toimetuse, agentuuride poolt edastatud sisu ning ametlikest allikatest saadud teabe segunemine näitab rahvusvaheliste sõjaliste küsimuste kajastamist. See toob esile ajakirjanduslike tavade nüansid ja väljakutsed mitmekesiste, tasakaalustatud ja terviklike jutustuste esitamisel, arvestades praktilisi piiranguid ja sõltuvust väljakujunenud teabeallikatest.

4.2 Kajastuste žanriline jaotus

Eesti osalemist Afganistanis käsitleva meediakajastuse puhul näitab 47 Postimehe artikli analüüs, et domineerivad uudisartiklid (42) ja leiame ka mõne arvamusartikli (5). Uudisartiklite ülekaal sellises kajastuses peegeldab meedia rolli konfliktipiirkondade päevakajaliste sündmuste ja faktide edastamisel, kuna need on peamine teabeallikas avalikkusele, pakkudes ajakohast teavet arengute, sõjaliste meetmete ja poliitiliste otsuste kohta. Valdav osa uudisartiklitest olid ajakriitilised kajastused kohapeal toimunust. Uudiste teemad olid näiteks Eesti Kaitseväe demineerijate intensiivsed lahingud Talibani mässulistega Garmsiris, Lõuna-Afganistanis (Kuimet, 2006). Teine näide tüüpilisest uudise žanri alla langevast artiklist on Estcoy-4 võitleja miiniplahvatuse käigus haavata saamise kajastamine (Kass, 2007). Valdav osa valimist olid just sellised ajakriitilised uudised, kus oli eesmärgiks Afganistanis toimunust raporteerida.

See, et Postimees pakkus uudiseid ja arvamusartikleid sõjast peegeldab tasakaalustatud kajastust (Blumler ja Katz, 1974). Kui uudisartiklid annavad faktilist teavet, siis arvamusartiklid võiksid lisada autorist sõltuvat sügavust ja analüüsi. Näiteks oli Postimehes 2006-2007 vaid viis teemakohast arvamusartiklit. Neist ühes võttis spetsialistina sõna Rahvusvahelise Kaitseuuringute

Keskuse teadur Indrek Elling (2007). Peale Ellingu olid enamus arvamusartikleid koostatud toimetuse (NN) ja üks poliitik Sven Mikseri poolt (joonis 2).

Samas on erinevate spetsialistide arvamus oluline, et mõista põhjalikult selliseid keerulisi küsimusi nagu sõda, kus sündmused on sageli kiiresti muutuvad ja mitmetahulised. Hamilton (2004) kirjutab sellest, kuidas nõudlus mõjutab uudiseid, sealhulgas ka erinevate ajakirjanduslike žanrite mõju. Põhinedes Hamiltoni (2004) arusaamale võib järeldada, et madal arvamusartiklite hulk viitab suure huvi puudumisele. Võrreldes seda suure hulga ajakriitiliste uudistega võib järeldada, et nõudlus oli suur kohapeal toimunu vastu, mitte eestlaste arvamuse vastu toimunust. Konfliktiajakirjanduses kujundab meediamaastikku turunõudlus nii faktilise aruandluse kui ka sisuka kommentaari järele (Hamilton, 2004).

Lisaks eelmainitule toob Hamilton (2004) enda teoses välja põhjalikumalt uudisprogrammide erinevaid žanre, rõhutades majanduslikke tegureid, mis mõjutavad sisu valikut. Hamilton arutleb selle üle, kuidas uudiste tootjad rahuldavad erinevaid publiku eelistusi minimaalselt avalike suhete sisu sisaldavatest “pehmetest uudistest” intensiivselt poliitikale ja valitsemisele keskenduvate “raskete uudisteni”. Ta selgitab, et erinevate uudižanrite levikut meediamaastikul mõjutavad suuresti reklaamijate huvid, tootmiskulud ja vaatajate demograafilised näitajad. See dünaamika rõhutab erinevate uudižanritega seotud erinevaid väärtusi ja turunõudeid. Näiteks sõja ajal võidakse "raskeid uudiseid" väärtustada rohkem nende üksikasjaliku keskendumise tõttu avalikele asjadele, samas kui "pehmed uudised" võivad rahuldada teistsugust publikut, kes otsib kergemat sisu (Hamilton, 2004).

Uudiste poole pealt selgub, et Eesti osaluse kajastamisel Afganistanis on selge erinevus uudiste ja arvamusartiklite vahel ning mõlemal on oma oluline roll. Uudise pealkiri nagu "Eesti jalaväerühm suundub Lõuna-Afganistani" (BNS, 2006) viitab selgele faktile ja on mõeldud info edastamiseks ilma isiklike seisukohtade või eelarvamusteta. Selline raporteerimine on ülioluline, eriti kui tegemist on nii tõsise asjaga nagu sõjaline sekkumine. Inimesed peavad teadma, mis toimub, lihtsalt ja arusaadavalt, ilma igasuguse lisapalaviku või isiklike arvamustega segamata, seda kinnitab ka raamistamise teooria (*framing*).

Artiklite analüüsile tuginevalt olid Postimehe arvamuslood, kuigi neid ei ole palju, perspektiivi ja seisukohta pakkuvad.

Koos tagavad need kahte tüüpi artiklid, et ühiskond on kursis ja saab vajadusel tervikpildi olukorrast. Uudisartiklid hoiavad lugejat kohapeal toimuva infoväljas, samas kui arvamusartiklid avavad ruumi sügavamateks aruteludeks ja erinevateks vaatenurkadeks.

Demokraatlikus ühiskonnas on selline tasakaal võtmetähtsusega, kuna annab lisaks infole ka erinevaid seisukohti toimuvast ning loob individuaalseid tähendusi. Nii saab igaüks kujundada oma arvamuse, mis põhineb kindlatel faktidel ja läbimõeldud arusaamadel, tagades, et avalik diskursus on teadlik, mitmekesine ja terviklik (Sonnemaker, 2015: 20-22, 51).

Tuginedes Evans (2010) uurimusele võib väita, et selline ajakriitiline raamistamine, nagu on näha selliste konfliktide nagu Jenini ja Nahr al-Baredi piiramisrõngad (Evans, 2010), ei kujunda mitte ainult avalikkuse empaatiat või tõrksust, vaid mõjutavad ka poliitilisi otsuseid.

Analüüsi tulemusena on näha, et Eesti ajakirjanikud proovisid pakkuda laiapõhjalist kajastust teemale, mida sisuliselt kajastati Eesti meedias esimest korda kuna Estcoy-2 oli esimene üksus NATO liikmena välismissioonil. Uudisartiklite ülekaal tagab pideva infovoo, samas kui arvamusartiklid pakuvad sügavust, analüüsi ja erinevaid vaatenurki, mis aitavad kaasa konflikti igakülgsele mõistmisele. "Ajalehtedes avaldatud arvamusartiklitel, mida tuntakse kui op-ed'i, on ainulaadne võim mõjutada avalikku arvamust, isegi nende seas, kellel on erinevad ideoloogilised vaated. Kuigi lugejad võivad esialgu valida artikleid, mis vastavad nende olemasolevatele veendumustele, annavad hästi argumenteeritud arvamusavaldused võimaluse kaaluda erinevaid vaatenurki. See võib viia seisukohtade muutumiseni, mis rõhutab nende kirjutiste märkimisväärset, kuigi sageli peent mõju avaliku arutelu ja arvamuse kujundamisel." (Coppock, Ekins, ja Kirby, 2018). Selline järeldus on kooskõlas akadeemiliste seisukohtadega ajakirjanduse kohta, milles rõhutatakse nii faktilise aruandluse kui ka teravate kommentaaride tähtsust avaliku arutelu kujundamisel ja keeruliste rahvusvaheliste küsimuste mõistmisel.

4.3 Kajastustes kõige sagedamini esinevad temaatilised märksõnad

Postimehes aastatel 2006-2007 Afganistanis toimunud sõjalise tegevuse kajastamise sõnakasutuse analüüs võimaldab luua seoseid võimalike avalikkusele edastatud narratiivide kohta. Kõige sagedamini esinevad sõnad ei ole mitte ainult kajastatavate teemade tähistajad, vaid ka näitaja meedia rolli kohta avaliku diskursuse kujundamisel, läbi sõnade mida ajakirjanukud kasutavad.

Alljärgnev joonis on esmase artiklite analüüsi käigus leitud võimalike teemade ja märksõnade ülevaade. Iga teema puhul on määratletud olulised märksõnad ja spetsiifilised fraasid ning antud viited vastavatele artiklitele. Joonis aitab analüüsida, kuidas erinevad aspektid, nagu julgeolek, liitlassuhted, pered, lahingud, kaotused, ilmastikuolud ja vaenlane, on meedias esitatud ja kajastatud.

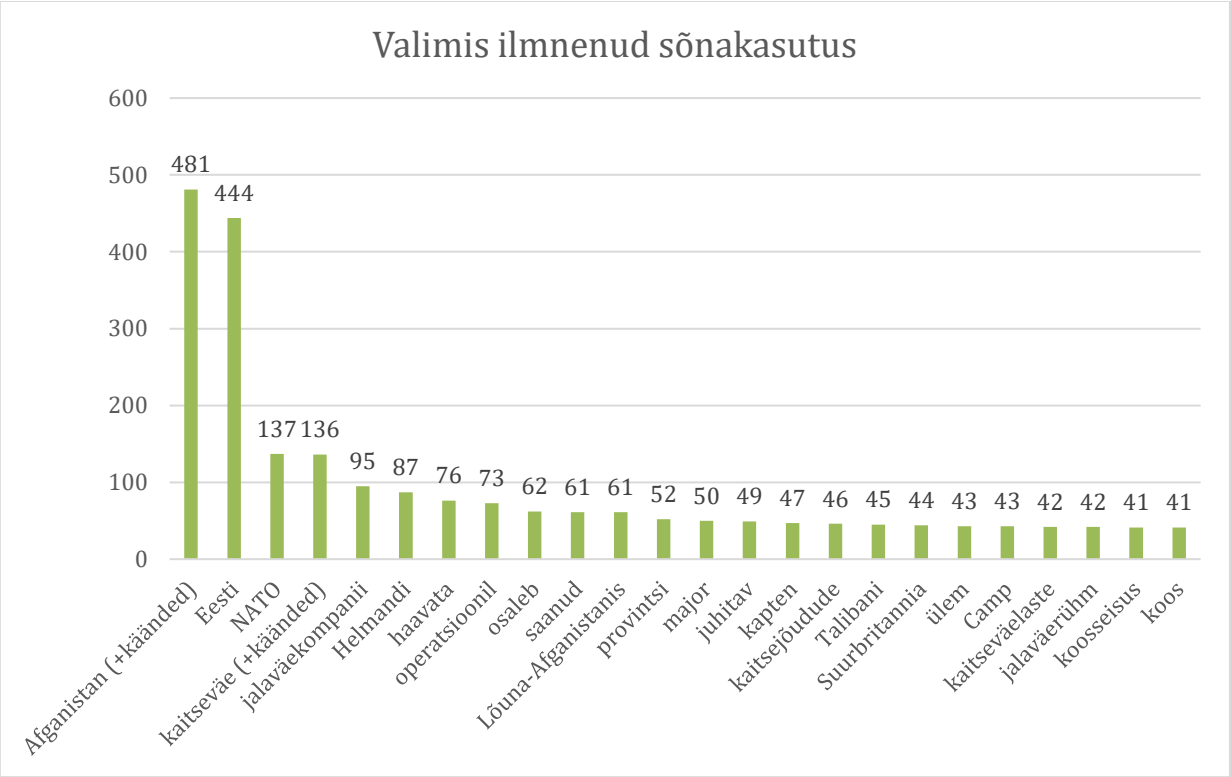

Joonis 3: Postimehes 2006-2007 ilmunud Afganistani kajastanud artiklite sõnakasutus (sõnad, mida kasutati 40+ korda . N=2298).

Analüüsides Postimehe kajastust Estcoy osalemisest Afganistanis 2006. ja 2007. aastal, tuleb välja rõhuasetus Eestile, mis on omakorda põimitud strateegiliste liitlassuhetega, asetades Eesti sõjalise tegevuse globaalsesse konteksti (vt. joonis 3). Konkreetse sõjalise terminoloogia kasutamine koos sagedaste Eesti, Afganistani ja NATO mainimistega loob narratiivi, mis ühendab Eesti kaitseväelased laiema rahvusvahelise rolliga. Sõnakasutuse analüüsiks valisin sõnad, mida esines 40+ korda kuna analüüsi maht oli nii suur, et seda visualiseerida efektiivselt leidsin, et sõnad, mida esines 40+ ja 22+ korda annab hea ülevaate.

Sõna "Eesti" ülekaalulisus on sellises kontekstis arusaadav, ikkagi esimene kord kui Eesti sõdurid sellises mahus NATO käe all missioonil osalesid. See omakorda annab märku tugevast

rahvuslikust raamistikust, mis positsioneerib osaluse kui rahvusliku identiteedi ja uhkuse küsimuse. "Afganistani" ja selle sõna eri käänete nagu näiteks „Afganistanis“ korduv mainimine mitte ainult ei lokaliseeri tegevust, vaid seob Eesti ka globaalsete suhete laiemasse konteksti. Need terminid koos "NATO"-ga asetavad Eesti rahvusvahelisse allianssi, tugevdades riigi ülemaailmseid sõjalisi kohustusi ja strateegilisi liite, mis toetaksid Eesti rolli alliansi liikmeks kasvamisel.

Selline, valdavalt neutraalse ja positiivse tooniga sõnadega kajastamine rõhutab Eesti panust ülemaailmsetesse rahuvalvepüüdlustesse ja rõhutab Eesti vägede professionaalsust, samal ajal rõhutades kaitseväe rolli intervjueerides kõrgete auastmetega kaitseväelasi ja kajastades konkreetseid ülesandeid. Küll aga tasub välja tuua, et paberil positiivsemad kui praktikas, ei saa piisavalt rõhutada, et Estocoy-2 opereeris “provintsis, kus mässulised ründasid kõige sagedamini rahvusvahelisi jõude,” kirjutas Oliver Tiks tollal Postimehes (Tiks, 2006).

Selliste sõjaliste või sõjategevusega seonduvate terminite nagu "jalaväekompanii", "Helmandi", "kaitseväe" ja "operatsioonil" sagedus kujutab detailirohket ja konkreetset narratiivi. Need sõnad (joonis 3) visandavad pildi aktiivsest, pühendunud sõjaväest, keskendudes konkreetsetele üksustele ja paikadele.

Kultiveerimisteooriale tuginevalt võib arvata, et sellisel meediakajastusel on pikaajaline mõju. Konkreetsete terminite kordamine võib kasvatada kollektiivset arusaama Eesti sõjalistest operatsioonidest kui riigi julgeoleku ja ülemaailmse positsiooni seisukohalt üliolulisest. Teatud viisil võib meedia narratiiv aidata kaasa ühiskondlikule arusaamisele, et Eesti on riik, mis väärtustab oma globaalset vastutust ja võtab konkreetseid meetmeid rahvusvaheliste rahuvalvepüüdluste toetamiseks.

Lisaks sellele lisab paaril korral üksikute sõdurite kogemuste kajastamine (joonis 4) inimlikku mõõdet muidu strateegilisele ja operatiivsele narratiivile. Selline narratiivi laiendamine näitab, et eesmärk ei ole mitte lihtsalt sündmuste kajastamine, vaid rahvusliku kogemuse, meeleolu, tuju ja emotsiooni kajastamine. See rõhutab Eesti ja eestlaste pühendumust rahvusvahelisele vastutusele ja suunab avalikku arvamust Eesti sõjaliste püüdluste positiivse tajumise suunas (Blumler ja Katz, 1974). „Võimu ja mõju mõistmine rahvusvahelistes suhetes ei saaks olla asjakohasem, kui meedia, sõja ja konfliktide valdkonnas. Suhete tekstuur ja iseloom, mis on seotud riikide ning riikide ja valitsusväliste osalejate vahel, võivad mängida rolli pingete tekkimisel ja vaenulikkuse tekkimises

või nende leevendamises; liitlassuhete moodustamises või halvenemises ja institutsioonides; sõjalise sekkumise või mässu ja vastupanu legitimeerimisel“ (Roselle, Miskimmon, ja O'Loughlin, 2014). Selline strateegiline narratiivi konstrueerimine meediakajastustes peegeldab püüdlusi kujundada avalikkuse arusaamist ja suhtumist riiklikesse ja rahvusvahelistesse sõjalistesse kohustustesse, viies selle vastavusse rahvusliku eetika ja Eesti rahvusvaheliste sõjaliste kohustustega (Roselle, Miskimmon, ja O'Loughlin, 2014). Selline kajastamine näitab pühendumust kujutada mitte ainult tegevusi, vaid ka sügavamat rahvuslikku tähtsust ja tunnet, mis peitub Eesti osalemise taga ülemaailmsetes sõjalistes operatsioonides.

Kokkuvõtteks võib öelda, et nende terminite (joonis 3) analüüs viitab keerulisele vastasmõjule meediakajastuse ja avaliku arvamuse vahel, mida osalus rahvusvahelisel missioonil võib mõjutada. Meedias kõige sagedamini kajastatud sõnad ei ole mitte ainult Eesti sõjalise osaluse kirjeldajad, vaid ka katalüsaatorid, mis mõjutavad avalikkuse arusaamist Eesti rollist maailmas. Sellisena mängivad need tõenäoliselt rolli riigi ajaloo kollektiivses mälus ja võivad mõjutada arvamusi tulevaste sõjaliste ettevõtmiste kohta.

Jätkates Eesti meediakajastuse sisuanalüüsis, näeme, et joonistub narratiiv, mis mitte ainult ei kajasta riigi sõjalist osalust, vaid struktureerib ka peenelt selle osalejate hierarhiat. Selliste auastet ja käsuliini tähistavate terminite kasutamine nagu "major" (50 mainimist), "juhitav" (juhitud või juhitav, 49 mainimist), "kapten" (47 mainimist) ja "ülem" (komandör, 43 mainimist) konstrueerib narratiivi, mis keskendub pigem sõjaväe juhtivatele astmetele kui reasõdurile. Selline keskendumine juhtimisrollidele võib mõjutada avalikkuse arusaama hierarhiliste struktuuride tähtsusest sõjalistes operatsioonides, viidata meedia rollile sõjaväelise juhtkonna väärtustamise tugevdamisel ning suunata avalikkust väärtustama ja usaldama sõjaväelist autoriteeti ja otsustusprotsesse (Smith-Eivemark, 2002).

Sõjaliste auastmete ja juhtpositsioonide rõhutamist võib tõlgendada kui publiku kognitiivsete vajaduste rahuldamist korra ja käsulike hierarhiate mõistmise järele (Katz ja Blumer, 1974). Selline keskendumine võib pakkuda ka psühholoogilist kindlustunnet sõjaväe pädevuse ja kontrolli kohta, pakkudes ühtlasi rahuldust avalikkusele, kes võib konflikti ajal otsida kindlustunnet juhtkonnas (Katz ja Blumer, 1974)

Järjepidev viitamine juhtimisele (joonis 3) sõjaväeaparaadis on samuti tõlgendatav läbi kultiveerimisteooria. Rõhutades korduvalt sõjaväe auastmeid ja juhtimisstruktuuri, võib

meedianarratiiv kasvatada ühiskondlikku arusaama, mis rõhutab korda, distsipliini ja juhtimist - sõjaväelise kultuuri keskseid põhimõtteid.

Kokkuvõttes annab nende terminoloogiate ja nende kaalutud esinemise analüüs meediakajastustes ülevaate sellest, milliseid väljendeid pakutakse lugejale riigi sõjalise tegevuse tõlgendamiseks ja internaliseerimiseks. Korduvad viited kõrgematele auastmetele ja juhtide kujutamine viitavad juhtkonna rolli kaudsele tunnustamisele ja heakskiitmisele sõjalistes operatsioonides. Nendest terminitest kujundatud narratiiv ulatub tõenäoliselt kaugemale avalikkuse teavitamisest, mõjutades potentsiaalselt avalikkuse usaldust sõjalise juhtimise ja otsuste tegemise vastu.

Need terminid, mis on seatud kolme teoreetilise raamistiku taustale, loovad mitmekihilise arusaama meedia rollist juhtimist ja strateegilist valitsemist väärtustava narratiivi konstrueerimisel. Selline kujutamine rõhutab ühiskondlikku austust autoriteedi ja korra vastu, eriti sõjalise tegevuse kontekstis, mis võib tugevdada avalikkuse usaldust sõjaliste operatsioonide ja juhtide otsuste vastu (joonis 3). Selle analüüsi kaudu selgub, et Eesti meedia kajastamine aastatel 2006-2007 tegi enamat kui sündmuste kajastamine; see mängis aktiivset rolli sõjalise struktuuri tajumise kujundamisel ja juhtkonna tähtsuse tugevdamisel konflikti ajal.

Bennett pakub olulist raamistiku hindamaks, kuidas see mõjutab avalikku arutelu ja demokraatiat. (Bennett, 1990). Bennetti teooria kohaselt võib meedia mängida olulist rolli valitsuse vastutusele võtmisel, tuues esile alternatiivsed vaatenurgad, eriti juhtudel, kus ametlik arutelu marginaliseerib või jätab tähelepanuta stabiilse enamuse arvamuse ühiskonnas. Sellistes olukordades peaks ajakirjandus esile tõstma teised sotsiaalsed teemad (küsitlused, opositsioonigrupid, akadeemikud, poliitikaanalüütikud), et luua tasakaalustatud ja demokraatlikult vastutustundlik uudiskajastus. Selle lähenemisviisi tagajärjel võivad meediaorganisatsioonid, nagu Postimees, jätta kajastamata laiema ühiskondliku arvamuse, keskendudes peamiselt ametlikele allikatele (Bennet, 1990).

Seda näeme ka analüüsides 2006-2007 aasta Afganistani artikleid. Valdavalt põhinevad tekstid ametlikele allikatele ja prominentsetele võtmeisikutele. Sotsiaalset debatti artiklitest ei kajastata, eriti huvitav on minu hinnangul näiteks see, kuidas peale Eesti sõdurite haavata saamist või isegi surma ei algatanud Postimees ühiskondlikku debatti või ei avaldanud artikleid, mis aitaksid seda debatti esile kutsuda. Tuginedes raamistamise teooriale Bateson (1972: 191) võib see viidata, et Postimehe uudiste sisu peegeldab sageli ametlikus diskursuses esinevaid seisukohti, mis võivad olla kooskõlas ametliku sõjalise narratiiviga, piirates seeläbi arvamusavalduste mitmekesisust.

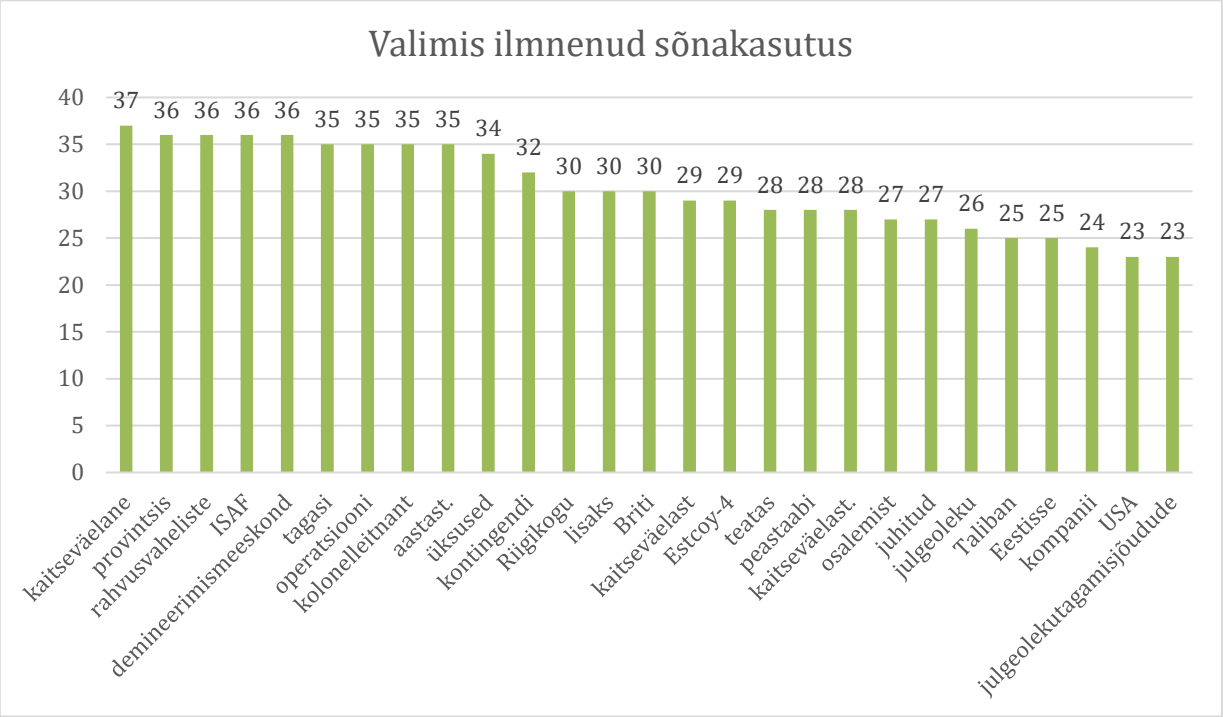

Joonis 4: Postimehes 2006-2007 ilmunud Afganistani kajastanud artiklite sõnakasutus (sõnad, mida ilmnes 23 kuni 40 korda. N=819).

Analüüsides teist rühma sageli kasutatud sõnu (joonis 4) saame täiendavat teavet meedia poolt konstrueeritud narratiivi kohta. Analüüs keskendub individuaalsetele kogemustele sõjalises kontekstis, laiemale geopoliitilisele dünaamikale ja sõjaliste operatsioonide keerukusele.

Alustades "kaitseväelane" ja selle käänded (94 mainimist), keskendutakse selgelt üksikule sõdurile, tuues sõjalisse narratiivi isikliku mõõtme. See mõiste täidab lõhe sõjalise strateegia abstraktsete arutelude ja kohapeal teenivate isikute käegakatsutava reaalsuse vahel. Sõna "provintsis" ja "rahvusvahelised", mis mõlemad esinevad 36 korda koos sõnaga "ISAF" (36), asetavad Eesti sõjalised jõupingutused konkreetsesse piirkondlikku ja rahvusvahelisse konteksti. Need ei tõsta esile mitte ainult seda, kus Eesti väed tegutsesid, vaid rõhutavad ka riigi osalemist ülemaailmsetes koostööpüüdlustes.

Nimetus "demineerimismeeskond" (36) annab ülevaate vägede konkreetsetest ja ohtlikest ülesannetest, sh väljaspool rindejoont toimuvast tegevusest. Korduv kasutamine "tagasi" ja "operatsiooni", mis mõlemad esinevad 35 korda, viitab narratiivile jätkuvatest, dünaamilistest sõjalistest operatsioonidest, mis võib kujutada sõjaväe lähetuste ja osaluste tsüklilist iseloomu.

Tähelepanu juhtimishierarhiale ilmneb sagedastest viidetest "kolonelleitnant" (35), mis viitab sõjaväe juhtkonna kõrgematele astmetele. Selliste terminite nagu "üksused" (34) ja "kontingendi" (32) sagedane mainimine annab struktureeritud ülevaate sõjaväest, viidates Eesti sõjalise osaluse organisatsioonilistele aspektidele. Selline keskendumine võib olla kooskõlas avalikkuse huviga sõjaliste operatsioonide funktsionaalsete aspektide vastu.

Poliitilise järelevalve seisukohalt on oluline mõiste "Riigikogu" (30), mis viitab seadusandlikule osalusele või arutelule sõjaliste operatsioonide üle. See termin koos terminiga "Briti" (30), mis tähistab kohalolekut ja tõenäolist koostööd Briti vägedega, illustreerib Eesti sõjalise osaluse mitmetahulist olemust, mis hõlmab mitte ainult sõjalisi tegevusi, vaid ka diplomaatilisi ja seadusandlikke mõõtmeid.

Lisaks sellele lisavad "kaitseväelaste" (29) kasutamine, mis on variant sõnast "kaitseväelane", ja "Estcoy-4" (29) konkreetne mainimine eripära, mis viitab konkreetsetele üksustele või Eesti sõjalise tegevuse kordustele. Selline konkreetsus võiks anda avalikkusele selgema pildi sellest, kes ja millises pädevuses operatsioonides osalevad.

Edasine analüüs toob esile terminid "teatas" (28), "peastaabi" (28) ja "osalemist" (27), mis viitavad struktureeritud narratiivile, kus aruandlus, staap ja osalemine on põhikomponendid. See võib viidata sellele, et meedia keskendub sõjaliste operatsioonide menetluslikele ja administratiivsetele aspektidele, mis suurendab üldsuse arusaamist operatiivraamistikust. Mõiste "julgeoleku" (26) kõrvuti mõistega "Taliban" (25) kujutab endast kahesugust narratiivi, mis käsitleb turvalisuse tagamist kindla vastase vastu, mis lisab sõjalise narratiivi keerukust.

Nimetus "Eestisse" (25) seob välismaised operatsioonid tagasi Eesti kodumaaga, mille eesmärk on potentsiaalselt siduda kauge konflikt kodumaise perspektiivi või tagajärgedega. See koos terminitega nagu "kompanii" (24), "USA" (23) ja "julgeolekutagamisjõudude" (23) rõhutab jätkuvalt sõjalisi üksusi, rahvusvahelist koostööd ja paigutab Eesti ülemaailmsesse kaitsevõrgustikku.

Kokkuvõttes suurendab see teine sõnade kogum (joonis 4) arusaamist meedianarratiivist, keskendudes üksiku sõduri kogemusele, geopoliitilisele kontekstile ja sõjaliste operatsioonide üksikasjalikule iseloomule. See viitab narratiivile, mis ei hõlma ainult strateegilisi eesmärke, vaid

süveneb ka sõdurite isiklikule osalusele, rahvusvahelisele koostööle ja sõjalisi tegevusi reguleerivatele poliitilistele protsessidele. Selline lähenemine aruandlusele võib kujundada avalikkuse arusaama sõjalistest operatsioonidest kui keerulistest ettevõtmistest, mis hõlmavad isiklikke ohvreid, strateegilisi liite ja seadusandlikku järelevalvet.

4.4 Kajastuste tonaalsus

Elejalde, Ferres, Herder ja Chialvo (2018) rõhutasid, kuidas meedia erapoolikus võib oluliselt mõjutada vastuoluliste teemade kajastamist, näidates, et sõnavara valik ja see, keda kajastatakse mõjutavad oluliselt avalikkuse arusaama. See on kooskõlas vajadusega eristada meediaartiklitele omaseid tonaalseid eelarvamusi, et teada, millise tonaalsusega teavet publikule antakse.
Artiklite tonaalsust uurisin 42 artikli põhjal, jagades need kolme rühma: negatiivsed, neutraalsed ja positiivsed.

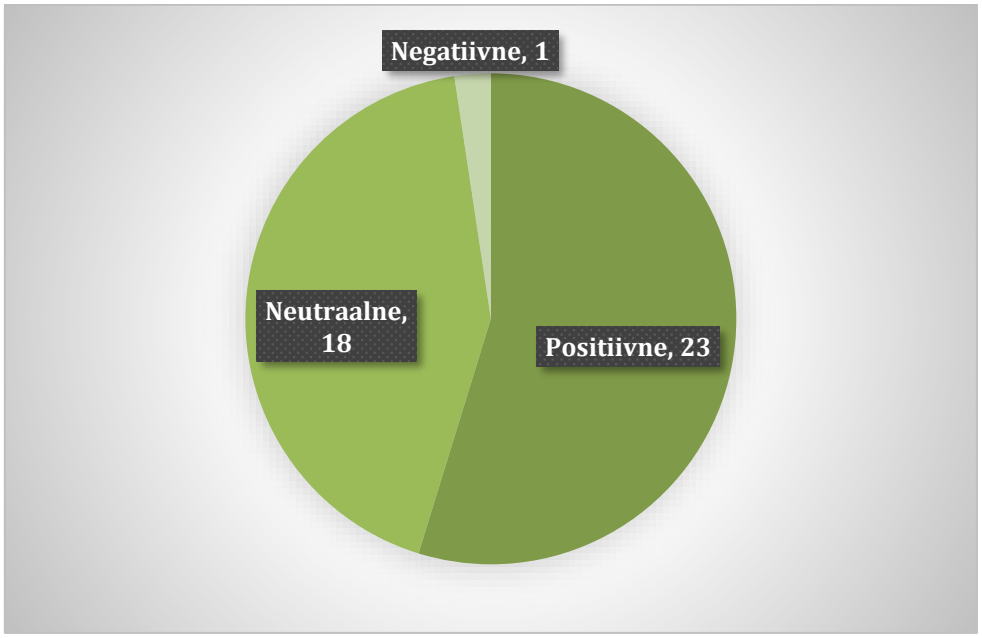

Joonis 5: Postimehes 2006-2007 ilmunud Afganistani kajastanud artiklite tonaalsus (N=42)

Positiivne tonaalsus on tuvastatav selle järgi, et selles kasutatakse keelt, mis peegeldab optimismi, kiitust või entusiasmi (Fiske ja Taylor, 2016). Sellesse rühma kuuluvad artiklid rõhutavad tavaliselt saavutusi, edu või teema positiivseid aspekte. Neis kasutatakse sageli sõnavara, mis on ülendav, julgustav või toetav, ning positiivsete artiklite tekst on tõenäoliselt suunatud positiivsele tulemusele või perspektiivile. Näiteid positiivsest tonaalsusest valimis: “Eesti üksused on hinnatud võitlejad Afganistanis, oma hea väljaõppe, tehnika, distsipliini ning paindlikkuse ja lisapiirangute

puudumise tõttu. Kindralmajor Wall andis meie üksuste tegevusele väga hea hinnangu," ütles Leo Kunnas (Postimees, 2006). Siit näeme, kuidas artikli tekstis kõlab läbi positiivne hoiak läbi ütluste nagu "hinnatud võitlejad", "hea väljaõpe" ja "andis väga hea hinnangu". Teine näide positiivsest tonaalsusest on "Eestlased iseloomustavad laagrikaaslasi kui sõbralikke ja toredaid." (Kanarik, 2007). Siinkohal tuleb välja, et kuna paljud artiklid Postimehes on refereerinud kohalolijate sõnu või otsustanud täiesti tsiteerida siis positiivseid sõnumeid ja sõnakasutust nii liitlaste kui ka Eestlaste endi kohta esineb mitmel korral.

Negatiivset tonaalsust (joonis 5) esindab keelekasutus, kus ajakirjanik annab edasi pessimismi, kriitikat või halvakspanu ja seega oma negatiivset hinnangut. Sellesse kategooriasse kuuluvad artiklid keskenduvad pigem probleemidele, väljakutsetele või ebasoodsatele elementidele. Neis tuuakse sageli esile teemaga seotud puudusi ja kasutatakse sõnu, mis on kriitilised, heidutavad või pessimistlikud. Meediakajastuste negatiivse tonaalsuse analüüsimisel on oluline mõista selle mitmetahulist olemust, nagu kirjeldab Melanie Leidecker-Sandmann (2021). Negatiivse tonaalsusega artikleid oli vaid üks ja see oli uudisena esitatud intervjuu Afganistanis Estcoy-4 koosseisus teeninud kaplan Peeter Partsiga (Kukk, 2007). Uudisest leiame lauseid nagu „Leidsin oma üllatuseks Afganistani talibite propagandas ja tegevuses üllatavaid sarnasusi nõukogudeaegse kaksikmoraaliga. Ka islami fundamentalism põhineb autoriteedi pimedal usul ja jäägitul idee teenimisel." (Kukk, 2007) Negatiivne tonaalsus väljendub väljendites "kaksikmoraal," „pimedal usul" ja „jäägitul idee teenimisel", kuna nende kontekst on negatiivne jättes mulje õiguse ise otsustada puudumisest. . Samas on siit näha, et negatiivset tonaalsust kasutatakse vastase kirjeldamisel.

Leidecker-Sandmann (2021) jõudis järeldusele, et negatiivsus kommunikatsioonis ei ole mitte ainult uudisfaktor, mis muudab "halvad uudised" uudisväärtuslikumaks kui head uudised, vaid ka mitmemõõtmeline mõiste. Raamiga seotud tasandil hõlmab see uudisloo üldist tooni, mis võib hõlmata keskendumist konfliktile, võimetusele või väärkäitumisele, mis sageli viib loo jutustuses valdavalt negatiivse väljavaate juurde (Leidecker-Sandmann, 2021). Seda leiame ka Kuke (2007) uudisest.

Neutraalse tooniga artikleid (43%) iseloomustab objektiivne ja erapooletu lähenemine (Fiske ja Taylor, 2016). Need artiklid esitavad fakte või teavet, ilma et annaksid positiivseid või negatiivseid signaale. Neutraalsete artiklite keelekasutus on tasakaalustatud, vältides avalikult emotsionaalseid või hinnangulisi väljendeid, pakkudes seega erapooletut vaatenurka. Neutraalne toon on oluline,

sest seeläbi tagatakse, et edastatav tähendus on seotud teabe enda, mitte kasutatud keelega, järgides faktilise ja erapooletu ajakirjanduse alustalasid (Libretext). Vastavalt ajakirjanduse “valvekoera” rollile (Bennet, 1990) ja objektiivse kajastuse pakkumisele leiame mitmeid näiteid neutraalsest tonaalsusest valimis. Näiteks: „NATO antud medal tunnustab jalaväekompanii Estcoy-4, logistilise toetuselemendi NSE-3 ja demineerimismeeskonna EODT-11 head teenistust NATO juhitavate rahvusvaheliste julgeolekutagamisjõudude koosseisus Afganistani Islamivabariigis.“ (Raun, 2007) ja „Ministeerium teeb ettepaneku pikendada kuni 150 kaitseväelase mandaati Afganistanis. Eesti kaitseväe üksuste operatsioonieelsed ja seal viibimisega seotud kulud kaetakse ministeeriumi valitsemisala eelarvest. Järgmisel aastal on selleks kavandatud umbes 114,1 miljonit krooni. Hetkel on Afganistanis 127 kaitseväelast, kellest õhuväe perrooniteenindusmeeskond ja staabiohvitserid teenivad Kabulis. Enamus Eesti sõjamehi teenib Lõuna-Afganistanis, põhiliselt Helmandi provintsis ja Kandaharis,“ (Rudi, 2007). Tsitaadi sõnakasutus on neutraalne ja info faktipõhine ega sisalda negatiivset või positiivset tonaalsust lisavaid tõlgendusi.

Artiklite tonaalsuse analüüsi lõpetuseks tuleb välja, et liigitus positiivseteks, negatiivseteks ja neutraalseteks kategooriateks on kriitiline vahend ajakirjanduslikes jutustustes esinevate üldiste meeleolude hindamiseks. Denis McQuaili rõhutades ajakirjanduse tooni mõju avalikkuse tajumisele toob „Mass Communication Theory’st“ (McQuail, 2010) välja, et meediasisu, eriti uudised on peamine allikas, mille kaudu avalikkus tajub ühiskondlike asjade tegelikkust (McQuail, 2010).

Tonaalsust analüüsisin 42 uudisartikli põhjal. Positiivse tonaalsuse ülekaal 23 artiklis kajastab suundumust edusammude, saavutuste ja optimismi rõhutavate jutustuste poole. Need artiklid ei kajasta oma positiivse keelekasutuse kaudu mitte ainult sündmusi, vaid kujundavad ka avalikku arvamust, andes sageli lootust ja positiivsust. Neutraalsed artiklid (18) näitavad objektiivset lähenemist, esitades teavet ja fakte, millel puuduvad avalikud emotsionaalsed allhoovused. Selline neutraalsus on oluline, et pakkuda lugejatele värvideta perspektiivi, tagades teabe levitamise ilma eelarvamuste või subjektiivsete tõlgendusteta.

Ainukene negatiivse tooniga artikkel (joonis 5) oli minu hinnangul "Kaplan otsitakse üles, kui on vaja hingeabi," mis kujutab sõjaväe kaplan Peeter Partsi teekonda, kes pakub vaimset tuge sõja ja kaotuse järel (Kukk, 2007). Kuigi see hõlmab tema isiklikku ja vaimset kasvu, süveneb jutustus sõja, kaaslaste kaotuse, ateistliku nõukogude režiimi all toimuva võitluse ja Partsi enda isiklike ebaõnnestumiste, sealhulgas valusa lahutuse teemadesse. Need elemendid, eriti sõja ja isiklike

raskuste taustal, annavad loole sünge tooni. Vaatamata tasakaalustatud esitusviisile annab rõhuasetus raskustele artiklile negatiivse tonaalsuse.

Raamistamise teooriale tuginevalt võib arvata, et seda raskendab sõjaga seotud sisu olemuslikkus, mis sageli tekitab raskuse ja melanhoolia tunnet, varjutades vastupidavuse ja vaimse tugevuse positiivsemaid aspekte. See erinevus toonis on märkimisväärne, rõhutades selliste teemade nagu sõda ja isiklik segadus ning nende mõju negatiivsuse tajumisele meediakujunduses. Robert M. Entman toob välja: "Raamimine hõlmab sisuliselt valikut ja esiletõstmist. Raamistamine tähendab tajutava reaalsuse mõnede aspektide valimist ja nende esiletõstmist", (Entman, 1993: 52-53) mis kirjeldab selles kontekstis tabavalt negatiivse raamistamise mõju.

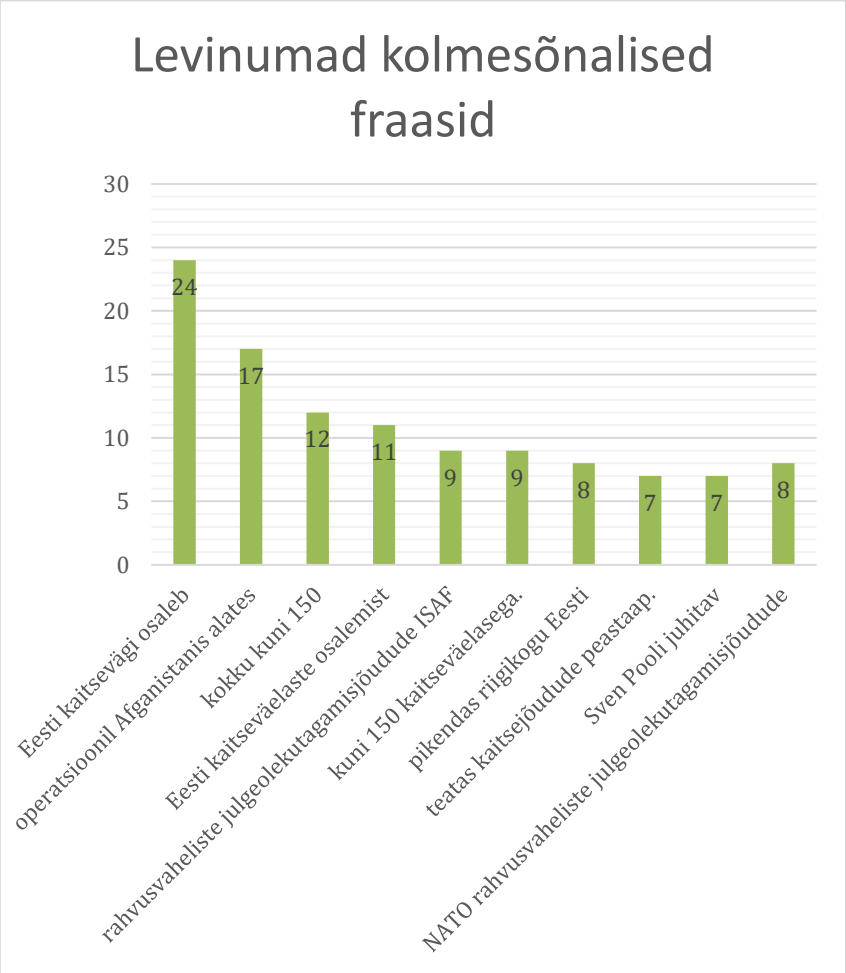

Joonis 6: Postimees 2006-2007 Afganistani kajastavate artiklite levinumad kolmesõnalised fraasid N=10122.

Artiklite 3-sõnaliste fraaside analüüsis korduvad sageli teatud fraasid, mis maalivad pildi riigi pühendumisest ja rollist rahvusvahelises julgeolekus. Fraasid nagu "Eesti kaitsevägi osaleb" (24

korda), "operatsioonil Afganistanis" (17 korda) ja "rahvusvaheline julgeolekutagamisjõudude ISAF" (9 korda) rõhutavad korduvalt Eesti aktiivset osalemist. Konkreetsed viited, nagu "kuni 150 kaitseväelasega" (12 korda) ja "pikendas riigikogu Eesti" (8 korda) ja "NATO rahvusvaheliste julgeolekutagamisjõudude" (8 korda) rõhutavad Eesti pühendumuse ulatust ja valitsuse toetust nendele missioonidele. Selline raamimine ei anna mitte ainult faktilisi üksikasju Eesti sõjaliste jõupingutuste kohta, vaid kujundab ka üldist narratiivi ja avalikkuse ettekujutust nendest jõupingutustest. Raamimisteooriast lähtuvalt (Entman, 1993: 52-53) viitavad need mustrid sellele, et teatud teabe rõhutamine uudislugudes võib märkimisväärselt kujundada avalikkuse arusaamist ja mälu, muutes selle teabe märgatavamaks ja tähenduslikumaks.

Raamid tõstavad esile teatavat teavet kommunikatsiooni teema kohta, muutes selle silmapaistvamaks. Sõna "silmatorkavus" vajab määratlemist: see tähendab, et teave muudetakse kuulaja jaoks märgatavamaks, tähenduslikumaks või meeldejäävamaks. Suurem silmapaistvus suurendab tõenäosust, et vastuvõtjad märkavad teavet, tõlgendavad selle tähendust ning töötlevad ja talletavad selle mälus (Fiske ja Taylor, 2016). Tekstid võivad muuta teabe silmapaistvamaks paigutuse, kordamise kaudu või seostades seda kultuuriliste sümbolitega. Kuid isegi üksiku, illustreerimata mõiste esinemine teksti kõrvalosas võib olla väga silmapaistev, kui see vastab vastuvõtja uskumussüsteemides olemasolevatele skeemidele.

Artiklite tonaalsuse analüüs rõhutab keele ja narratiivse kujunduse suurt mõju meedias. See toob esile, kuidas ajakirjanikud mitte ainult ei edasta fakte, vaid ka juhivad oma sõnavaliku ja tooniga avalikku meelsust. See ajakirjanduse aspekt omab märkimisväärset jõudu ühiskondlike seisukohtade kujundamisel, mistõttu artiklite tonaalsuse mõistmine on oluline.

5. JÄRELDUSED JA DISKUSSIOON

Teen järeldused vastavalt eelnevalt püstitatud uurimisküsimustele ja loon sidemed eelnevalt väljatoodud teoreetiliste lähtekohtadega ning asetan need laiemasse teoreetilisse konteksti. Arutlen selle üle, milline võis olla lugejate arusaam kohapeal toimunust läbi erinevate raamide ja nende sõjaliste lähetuste rolli kollektiivset mäletamist läbi artiklite autorluse.

5.1 Järeldused

Kes olid väljaandes Postimees Estcoy-2, 3, 4 ja 5 osalemisest Afganistani konfliktis 2006. ja 2007. aastatel kajastavate lugude autorid ja millise rolli nad kirjutades võtsid?

Postimehe 2006-2007. aasta valimi analüüsi põhjal võib järeldada, et artiklid, mis käsitlesid Eesti kaitseväe osalemist Afganistanis, on kirjutanud lai valik autoreid ja autoreid on mitmest erinevast rollist. Autorite seast leiame Postimehe ajakirjanikke, poliitiku, eksperte, tavakodanikke ja meediaorganisatsioone. Autorite mitmekesisus näitab, et Postimehes prooviti pakkuda laiaulatuslikku kajastust, mida lõpptulemuseks ka tehti. Küll aga tasub välja tuua, et Postimehe majasiseste artiklite puhul oli autorlus valdavalt kolme inimese: Mirjam Mäekivi, Oliver Tiks ning Alo Raun käes. See näitab Postimehe pühendumist orginaalsele kajastamisele, mitte lihtsalt Eesti Kaitseväe pressiteadete vahendamist. Sarnaselt Shoemakeri ja Reese (2013) arusaamale, et otsuste tegemisel tuuakse kaasa isiklik pagas võime ka mingil määral seda siit järeldada, kuna suur osa autorlusest on kolme inimese käes.

BNS-i kasutamine peegeldab meediatöostuse laiemat tava info vahendamisel, seda eriti rahvusvaheliste uudiste kontekstis, kus kohapealt reportaaži saada võib osutuda kulukaks ja raskeks (Paterson, 2007: 60-62). Väiksel määral näeme ka Postimehe puhul, et nad on sõltuvad kesksetest uuudiste vahendajatest nagu BNS või siinkohal ka ETV24. Mitmete artiklite puhul on autorid nimetamata, mis viitab sellel, et tuginetakse pressiteadete või toimetuse sisule (Hamilton, 2011). Postimehe autorluse analüüsi põhjal välja tulnud autorite ja allikate mitmekesisus näitab, et Postimees proovis pakkuda võimalikult laia kajastust ja see peegeldub ka erinevate rollidega autorite kaasamisel.

Millistes ajakirjanduslikes žanrites kajastas Postimees Estcoy-2, 3, 4 ja 5 osalemist Afganistani konfliktis 2006. ja 2007. aastal?

Postimehe teemakajastuses domineerisid absoluutselt uudisartiklid. Uudiste ülekaal arvamusartiklite üle näitab valdavalt kahte asja: 1. Postimehe pühendumust faktilise ja ajakohase teabe edastamisele ja 2. väljaandes arvamust avaldada soovivate ekspertide puudumist. Paari arvamusartikli olemasolu, nagu analüüsis välja tõin, lisab Postimehes Afganistani missiooni kajastamisele aastatel 2006 ja 2007 siiski sügavust, pakkudes teemat valdava eksperdi analüüsi ja faktilist infot täiendavaid seisukohti.

Uudiste ülekaal Postimehe kajastuses on oluline näitaja meedia rollist ajakriitilise teabe edastamisel. Siit peegeldub meedia roll avalikkuse informeerimisel. Lisaks selgus, et Postimees avaldas ka teemakohaseid arvamusartikleid, pakkudes sõna nii poliitikutele kui ka sõjaekspertidele. Hamilton (2004) uurimusele tuginevalt saab järeldada, et nõudlus arvamusartiklite vastu ei olnud piisavalt suur ja sellepärast näemegi, et žanrilises jaotuses domineerisid uudised.

Millised olid narratiivi loovad levinumad sõnad ja valdavad teemad Postimees kajastuses Estcoy-2, 3, 4 ja 5 osalemisest Afganistani konfliktis 2006. aastal?

Kvalitatiivne sisuanalüüsi tulemusena on näha, kuidas Postimees konstrueeris narratiive ja milliseid sõnu ning fraase enim kasutati. Kõige rohkem kasutati mõisteid nagu „Eesti Kaitsevägi," „operatsioon," „Helmandi," „NATO" ja ka „operatsioonil Afganistanis," mis minu hinnangul rõhutasid Eesti esmakordset osalust sellisel moel rahvusvahelises konfliktis,. Selline raamimine positsioneerib Eestit rahvusvahelisel julgeolekumaastikul ja aitab visualiseerida lugejale Eesti rolli NATOs.

Artiklitest tuleb välja tugev rõhuasetus Eestile, mis on omakorda põimitud strateegiliste liitlassuhetega. Pidev sõjalise terminoloogia kasutamine koos sagedaste Eesti, Afganistani ja NATO mainimisega rõhutab Eesti osalust rahvusvahelises kollektiivis. Läbiv teema kogu valimi vältel oli ikkagi sõda ja konflikt, nagu selgus ka Tiks (2006) artiklist, kus rõhutati, et Estcoy-2 opereerib provintsis, kus mässulised on väga aktiivsed ja ründavad tihti rahvusvahelisi jõude. Sõja teemale lisaks oli teised valimit enim läbinud sõnad: Eesti ja NATO.

Kuna tegemist oli esimese korraga, mil Eesti väed olid sellises mahus NATO-ga koostöös, siis selline kajastus toob esile Eesti läbi rahvusliku raami. Lisaks sõjale, Eestile ja NATO-le oli veel läbiv teema Afganistan ja kogu seda ümbritsev raam, mis peaaegu igas artiklis tõi esile seda, et Eesti sõdurid on Lähis-Idas, Helmandi provintsis, konflikti keskel ja pidevas ohutsoonis.

Milline oli kajastuse tonaalsus?

Artikleid analüüsides domineerisid neutraalse ja positiivse tonaalsusega artiklid, mis võisid tollal aidata edendada avalikkuse toetust või heakskiitu kuna Eesti kaitseväelaste minek Estcoy-2 näol Afganistani konflikti keskele oli midagi esmakordset. Positiivse tooniga artiklite puhul rõhutati tihti Eesti sõdurite professionaalsust ja panust. Analüüsi tulemusena saab järeldada, et vastavalt raamistamise teooriale võis Estcoy Afganistani kaasamise kajastamine läbi positiivse tonaalsuse raami mõjutada seda, kuidas avalikkus toimuvat tajus, kuidas sündmusi mõsitetakse ja mäletatakse (Entman, 1993: 52-53). Selline valikuline rõhuasetus võib kujundada avalikku diskursust, viies selle potentsiaalselt vastavusse riiklike huvide ja poliitiliste eesmärkidega. Tonaalsuse analüüsi põhjal võib järeldada, et autorid kirjutasid vastavalt Benneti (1990) poolt püstitatud ajakirjanduse kui ühiskonna “valvekoera” põhimõtetele.

Kokkuvõttes annab Postimees Eesti Kaitseväe rolli kajastamine Afganistanis ülevaate sellest, kuidas Postimees käsitles keerulisi rahvusvahelisi küsimusi, kasutades otsest kajastamist ja analüütilisi kommentaare. Selline tasakaalustatud lähenemine Postimehes aitab kaasa informeeritud avalikkuse kujunemisele, kes on võimeline mõistma riiklikke otsuseid ja nende laiemaid tagajärgi ning nendega tegelema.

5.2 Diskussioon

Ajakirjandus on tuntud nn „ühiskonna valvekoerana“ (Hennoste, 2009). Selle rolliga kaasneb palju vastutust, kuid teatud teemade, nagu sõda ja konflikt, puhul võib see hägustuda. On oluline uurida, kuidas meedia kajastab ja raamistab sõjalist tegevust, et teada saada, kuidas see mõjutab avalikku arvamust, rahvuslikku identiteeti, poliitilist vastutust ja ajalugu. Oluline on mõista, kuidas inimesed mõistavad, reageerivad ja mäletavad sõdu, mis kujundavad nende riigi minevikku ja tulevikku.

Teemad nagu sõda või konflikt on midagi erakordset, midagi sellist millest veel päris selget teadmist ei ole ja seetõttu on nendel teemadel kirjutades ajakirjanduse roll eriti tähtis (Bennet, 1990). Siinkohal tuleb ka välja tuua, et tegemist oli esimese korraga kui Eesti meedia oli sellises rollis, kuna Estcoy-2, 3, 4 ja 5 olid esimesed Eesti üksused NATO lipu all välisriigis sõitlemas. Meedial oli seda kajastades sellevõrra suurem vastutus, kuna nad kajastavad ka NATOt kui tervikut ja seda, milline mulje jääb lugejatele NATOst.

Postimehe kajastus Eesti Kaitseväe tegevusest Afganistanis aastatel 2006 ja 2007 demonstreerib ajakirjanduse rolli mitte ainult teavitajana vaid ka ühiskondliku arvamuse kujundajana. Tuginedes Shoemakeri ja Reese (2013) mudelile, võib eeldada, et Postimehe artiklid mängisid olulist rolli avalikkuses kuna valdavalt raporteeriti sõjategevuse fakte. Postimees suutis vältida õhinapõhist ajakirjandust ja ajakirjanikud kajastasid teemat objektiivselt, isiklikke arvamusi andmata (Shoemaker ja Reese, 2013).

Meedia roll demokraatlikes ühiskondades, eriti seoses sõjaliste tegevustega, on mitmetahuline ja keeruline (Bennett, 1990). Ühest küljest olles nö valvekoera rollis on meedia valitsuse ja sõjaväe tegevuse jälgijana vastutav info jagamise ja selle tõele vastavuse eest, tagades läbipaistvuse ja vastutuse. Teisest küljest aitab meedia kaasa ühtsuse tunde loomisele, eriti sellises konflikti kajastamise kontekstis. Postimees rõhutas siiski Eesti vägede professionaalsust, pühendumust ja rahvusvahelist koostööd (McQuail, 2010).

Meedial on võim tuua rahvast kokku või siis lüüa rahvast lõhesse (Rid, 2007). Lõputöö analüüsi tulemuste põhjal julgen väita, et Postimehe kajastus pakkus tekstiliselt erapooletut ja objektiivset kajastust Eesti kaitseväelastest Afganistanis. Inimesed otsivad meediat, mis rahuldab erinevaid vajadusi. Hüpoteetiliselt võib selliste terminite nagu "haavata" (haavatud) ja "operatsioonil" (operatsioonis) pidev kasutamine rahuldada vajadust empaatia ja seose järele sõjaliste operatsioonide inimliku aspektiga. Avalikkus ihkab nii objektiivseid fakte sõjalise strateegia ja lahingutegevuse kohta kui ka jutustust, mis pakub emotsionaalset juurdepääsu oma kaasmaalaste kogemustele lahinguväljal.

Lisaks võib analüüsi põhjal arvata, et Postimehe kajastus ei olnud piisavalt intensiivne, et luua lugejatele võimalikku „karmi maailma“ sündroomi, mille on defineerinud (Gerbner ja Gross, 1976). Selle näiteks on artiklid, mis kajastavad kohapealsete sõdurite igapäevaelu, tegevust ja väljakutseid nii lahinguväljal kui ka suhtluses kodustega. Seeläbi toob Postimehe kajastus sisse

inimliku aspekti aitamaks lugejatel mõista nii sõjategevuse telgitaguseid kui ka sõdurite isiklikke ohverdusi (Entman, 1993:56-57).

Estcoy-2 osalemine Lõuna-Afganistanis oli mõõdupuu Eesti Kaitseväe arengule pärast taasiseseisvumist. See näitas Eesti vägede valmisolekut toime tulla nii suuremahuliste sõjaliste operatsioonide keerukustega kui ka töötada rahvusvahelises keskkonnas koos erinevate liitlastega (Kaitseministeerium, 2008). Samuti rõhutas see vajadust pideva professionaalse arengu ja kohanemisvõime järele muutuvas julgeoleku olukorras, nii Eestis kui ka välismissioonidel. See peegeldab laiemat sõjalist põhimõtet, et edu lahingutegevuses tuleneb rangest ja põhjalikust väljaõppest ja kogemusest, mida Ian Trowers (2019: 92) rõhutas ohvitseridele suunatud väljaõppele keskenduvas raamatus. Trowers toob esile väljaõppe tähtsa rolli sõdurite ettevalmistamisel kaasaegse sõjapidamise väljakutseteks, rõhutades USA armee keskendumist sõjapidamise põhitõdedele ja vajadust kohanemisvõime järele tänapäeva ettearvamatutel lahinguväljadel, Lähis-Ida näitel, (Trowers, 2019: 92) mis on kooskõlas eestlaste kogemustega Afganistanis.

Avaldades valdavalt uudiseid, mitte arvamuslugusid, pakkus Postimehe kajastus kiiret ning faktuaalset informatsiooni kohapeal toimunust, seda küll piiratud sügavusega kuna arvamusartikleid oli vähe ja seega ekspertide kaasamine napp. See jättis Postimehe jaoks tulevikku arenemisruumi, mis on ka tänapäevaks täidetud. Kui vaadata kaitseväelaste osaluse kajastusi peale aastat 2010. näeme aina rohkem, kuidas kaasatakse eksperte ja avaldatakse arvamusartikleid sel teemal. Hea näide sellest on Ants Laaneotsa kaasamine Eesti osalust kommenteerima, kus ta ka rõhub töö alguses püstitatud verstaposti, et osalus NATO käe all oli suuresti vundament meie riigikaitsele (Riik ja Voog, 2019). Kommenteerides Eesti osalust Malis ütles Laaneots Õhtulehes, et „Kui tahame NATO vägesid Eestis näha, siis peame ka ise mehi missioonidele saatma“ (Riik ja Voog, 2019).

Kuigi lõputöö pakub ülevaate Postimehe kajastusest Estcoy-2, 3, 4 ja 5 osalusest Afganistanis jäi minu hinnangul väheseks inimliku aspekti lugejateni toomist. Praegu tagasi vaadates näeme, et Postimees on suutnud seda kajastust pakkuda hilisemate Estcoy-de ja Ukraina sõja näitel. Üks peamisi piiranguid minu analüüsi puhul oli võimekuse puudumine uurida mõlemat nii Postimehe sisu läbi kontentanalüüsi kui ka auditooriumi vastuvõttu, et pakkuda terviklik pilt. Samuti ei kajastanud valim eriti seda, milline oli Eesti võitlejate suhtlus kohalikega, küll aga hakkas Postimees ka seda hilisemate üksuste puhul kajastama. Edasiste sarnasel teemal toimuvate

lõputööde puhul võiks kindlasti uurida ka artiklite pildikasutust, kuna pilt on väga tugev meedium ja kohati ütleb isegi rohkem kui tekst.

KOKKUVÕTE

Pärast 11. septembri 2001. aasta terrorirünnakuid asus NATO ajaloolisele ja esmakordsele teele, rakendades esmakordselt artiklit 5, mis tõi kaasa erinevaid rahvusvahelisi sõjalisi meetmeid, sealhulgas USA juhitud operatsiooni "Kestev vabadus" ja NATO juhitud ISAFi missiooni Afganistanis (NATO ja Afganistan, 2023). Eesti liitumine NATOga 2004. aastal avas uksed aktiivseks osalemiseks nendes operatsioonides, keskendudes peamiselt Afganistani lõunapoolsetele piirkondadele, eelkõige Helmandi provintsile, millel on oma asukoha ja keerulise sotsiaalpoliitilise struktuuri tõttu märkimisväärne geopoliitiline ja strateegiline tähtsus (Fürtig, 2014). 2006. aastaks muutus Afganistan ISAFi operatsioonide peamiseks sihtmärgiks, mis kulmineerus NATO laienemisega lõunasse.

Uurisin Eesti esimeste sõjaliste üksuste kajastamist Afganistanis, täpsemalt Estcoy-2 ja Estcoy-3 tegevust 2006. aastal ning sellele järgnenud Estcoy-4 ja Estcoy-5 missioone 2007. aastal Eesti meediaväljaandes Postimees. Minu töö eesmärk on anda arusaam Eesti esmakordsest panusest rahvusvahelistesse julgeolekumissioonidesse ja meedia rollist selles kontekstis.

Analüüsides, kuidas Postimees kajastas Eesti sõjalist tegevust Afganistanis, leidsin, et ajaleht pakkus objektiivset ja laiapõhjalist lähenemist. Avaldati nii uudisartikleid, arvamusartikleid ja intervjuusid. Lisaks žanrilisele erinevusele oli ka autorite valik erinev. Autorite seast leiab Postimehe ajakirjanikke, riikliku uudisteagentuuri ja ametliku allika. Selline mitmekesisus peegeldab Postimehe püüdlusi käsitleda ajakriitilist, keerulist ja pidevalt arenevat rahvusvahelist teemat, pakkudes erinevaid vaatenurki.

Analüüsile põhinedes võib järeldada, et kuigi Postimees suutis kajastada Eesti Kaitseväe tegevust Afganistanis üsna põhjalikult ja mitmekülgselt, tulid teatud aspektid, näiteks isiklikud kogemused ja mõjud sõduritele, vähem esile. Näiteks kaplan Peeter Partsi teekonna kajastamine Afganistanis (Kukk, 2007) oli üks neist artiklitest, mis keskendus rohkem isiklikele ja inimlikele aspektidele. Sellegipoolest oli Postimehe üldine kajastus valdavalt positiivse tonaalsusega, rõhutades Eesti Kaitseväe panust ja professionaalsust.

Analüüsides artiklite žanri, tooni ja autorit, leidsin, et uudisartiklid olid valdavalt faktipõhised, keskendudes operatsioonidele ja poliitilistele arengutele. Arvamusartiklid, kuigi vähem levinud,

pakkusid sügavamat analüüsi ja isiklikke seisukohti. Lisaks tõi analüüs esile, et ajakirjanduse kalduvus positiivse tooni poole, nagu leiti Fiske ja Taylori (2016) uuringus, võis mõjutada avalikkuse arusaama ja arvamust konflikti kohta.

Lõpptulemusena uurisin ajakirjandusliku teksti kajastamist eriti sõja ja rahvusvaheliste suhete kontekstis. Lõputöö võib kaasa aidata Eesti sõjalistel missioonidel osalemise ajaloo ja meediakajastuse mõistmisele, rõhutades meedia vastutust objektiivse, tasakaalustatud ja põhjaliku teabe edastamisel demokraatlikus ühiskonnas läbi teksti. Lisaks aitab see mõista, kuidas meedia kujundab avalikkuse arusaama sõjalisest osalusest rahvusvahelistes konfliktides, pakkudes hinnangut meedia rollile sõjakajastuses (McQuail, 2010).

Tulevastes lõputöödes võiks keskenduda sellele, kuidas ajakirjanduslik kajastus mõjutab avalikkuse arvamust ja hoiakuid pikemas perspektiivis. Lisaks tasuks kindlasti uurida sõja kajastust läbi piltide ajalehtedes kuna kohati võivad need rääkida isegi rohkem kui sõnad. Samuti saaks uurida, kuidas erinevad meediakanalid selle kajastuse pärast omavahel konkureerivad ja milline on nende mõjuvõimu jaotus rahvusvaheliste konfliktide kajastamisel, kas kajastatakse võrdselt või üks väljaanne pakub palju detailsemat kajastust. Kolmandaks on nüüd võimalik süvitsi uurida läbi võrdluse, milline oli vahe esimeste Eesti üksuste kajastamisel ja Ukraina sõja kajastamisel nende esimestel aastatel.

Kokkuvõttes ei käsitle minu lõputöö mitte ainult Eesti Kaitseväe rolli rahvusvahelistel missioonidel, vaid ka meedia kriitilist rolli sõjaliste operatsioonide kajastamisel, uurides, kuidas erinevad sõnad ja toon võivad potentsiaalselt mõjutada lugejat. Meedia ülesanne ei ole mitte ainult sündmuste kajastamine, vaid ka laiapõhjalise sügavama analüüsi pakkumine, kohapealse kogemuse kajastamine, arutelule kaasaaitamine ja demokraatliku diskursuse rikastamine (Bennett, 1990).

SUMMARY

Following the terrorist attacks of 11 September 2001, NATO embarked on a historic and first-of-its-kind journey, implementing Article 5 for the first time, which led to various international military actions, including the US-led Operation Enduring Freedom and the NATO-led ISAF mission in Afghanistan (NATO and Afghanistan, 2023). Estonia joined NATO in 2004 and opened the doors to participation in these large-scale operations, as a part of the alliance focusing mainly on the southern regions of Afghanistan, in particular Helmand Province, which, due to its location, complex social and political structure, was of considerable geopolitical and strategic importance (Fürtig, 2014). By 2006, Afghanistan had become the main target of ISAF operations, culminating in NATO's expansion southwards.

The main focus of my thesis was to examine the coverage of Estonia's first large-scale military deployment in Afghanistan as a part of NATO, specifically the coverage of Estcoy-2 and Estcoy-3 in 2006 and the subsequent missions of Estcoy-4 and Estcoy-5 in 2007 in the Estonian newspaper Postimees. The aim of my work is to provide a deeper understanding of Estonia's contribution to international security missions and especially the role of the media in this context and the way it was covered.

By analysing the way Postimees covered Estonia's military action in Afghanistan, I found that the newspaper offered objective and broad coverage of Estonian units under the flag on NATO. Postimees published news articles, opinion pieces and interviews. In addition to genre differences, the choice of authors was also different, with Postimehe journalists, national news agencies and official sources among the authors. This diversity reflects Postimees' ambition to address a time-critical, complex and constantly evolving international issue by offering a variety of perspectives, which fell short. As a result of the analysis, its clear that they could have offered more coverage of individuals' experience and expert opinions.

The conclusions reached from the analysis show that while Postimees was able to report on the Estonian Defence Forces' activities in Afghanistan in a fairly comprehensive and varied way, certain aspects, such as personal experiences and the impact on soldiers, were less prominent. For example, the coverage of Chaplain Peeter Parts' journey in Afghanistan (Kukk, 2007) was one of the articles that focused more on personal and individual-specific aspects of the deployments.

Nevertheless, the overall coverage in Postimees was generally positive, highlighting the contribution and professionalism of the Estonian Defence Forces.

Analysing the genre, choice of words, tonality and authors of the articles, I found that the news articles were predominantly fact-based, focusing on operations and political developments. Opinion articles, although less common, offered more in-depth analysis and personal views. In addition, the analysis revealed that the tendency of journalism towards a positive tone, as found in Fiske and Taylor's 2016 study, may have influenced the public's perception and opinion of the conflict.

In conclusion, my thesis sheds light on the important role of journalism in shaping public opinion and influencing policy, especially in the context of war and international relations. My thesis contributes to the understanding of Estonian war history and media coverage, emphasising the responsibility of the media in providing objective, balanced and thorough information in a democratic society. Furthermore, it contributes to an understanding of how the media shape public perceptions of military involvement in international conflicts by providing an assessment of the media's role in war coverage (McQuail, 2010). Highlighting that the role of the media is not only to report events, but also to provide a broader in-depth analysis, to reflect the experience on the ground, to contribute to the debate and to enrich democratic discourse (Bennett, 1990).

KASUTATUD KIRJANDUS

De Vreese, C. H. 2005. "News framing: Theory and typology." Information design journal+ document design, 13 (1): 52-60. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company

Bateson, G. (1972). Steps to an Ecology of Mind. Lk. 191. New York: Ballantine Books. Kasutatud 19.04.2024

Bennett, W. L. (1990). Toward a Theory of Press-State Relations in the United States. Journal of Communication, 40(2), Lk 103-113, Spring.

Berelson, B. (1952). Content Analysis in Communication Research. The Free Press.

Berelson, B. (1954). Content Analysis. G. Lindzey (Toim), *Handbook of Social Psychology. Vol. 1: Theory and Method* (lk 488–522). Cambridge: Addison-Wesley Publishing Company, Inc.

Blumler, J.G., & Katz, E. (1974). The Uses of Mass Communications: Current Perspectives on Gratifications Research. In E. Katz (toim), Sage Annual Reviews of Communication Research, Volume 3. Thousand Oaks: Sage. Kasutatud 06.01.2024, https://eric.ed.gov/?id=ED119208

BNS. (2006). Eesti jalaväerühm suundub Lõuna-Afganistani. Postimees 20. Mai. Kasutatud 06.01.2024 https://www.postimees.ee/1547869/eesti-jalavaeruhm-suundub-louna-afganistani

BNS. Mis on BNS. Kasutatud 07.02.2024, https://www.bns.ee/about_ee.html

C. William Walldorf, J. (2022). Narratives and War: Explaining the Length and End of U.S. Military Operations in Afghanistan. International Security 2022; 47 (1), 93-138. doi: https://doi.org/10.1162/isec_a_00439

Chin, W. (2019). Technology, war and the state: past, present and future. International Affairs, 95(4), 765–783. Oxford: Oxford University Press.

Choi, J. H., Watt, J. H., & Lynch, M. (2006). Perceptions of News Credibility about the War in Iraq: Why War Opponents Perceived the Internet as the Most Credible Medium. Journal of Computer-Mediated Communication., 12(1), 209–229. https://doi.org/10.1111/j.1083-6101.2006.00322.x

Coppock, A., Ekins, E., & Kirby, D. (2018). The Long-lasting Effects of Newspaper Op-Eds on Public Opinion. Quarterly Journal of Political Science, 13(1), pp. 59-87.

Cottle, S. (2003). Media Organization and Production. London: Sage. DOI: https://doi.org/10.4135/9781446221587

Eesti ja Briti kaitseväe operatiivjuhid pidasid Eestis nõu (2006). Postimees, 8. September. Kasutatud 06.01.2024 https://www.postimees.ee/1576267/eesti-ja-briti-kaitsevae-operatiivjuhid-pidasid-eestis-nou

Eesti ja Briti kaitseväe operatiivjuhid pidasid Eestis nõu. (2006). Postimees, 8. september. Kasutatud 06.01.2024, https://www.postimees.ee/1576267/eesti-ja-briti-kaitsevae-operatiivjuhid-pidasid-eestis-nou

Eesti Kaitsevägi. (2023). Operatsioonid. Eesti Kaitsevägi, 15. november. Kasutatud 06.01.2024, https://mil.ee/operatsioonid/#t-operatsioonid-alates-1995

Elejalde, E., Ferres, L., Herder, E., & Chialvo, D. R. (2018). On the nature of real and perceived bias in the mainstream media. PLoS ONE, 13(3), e0193765. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0193765

Elling, I. (2007). Indrek Elling: Afganistan - õnnestumine on endiselt võimalik 18. September. Postimees. Kasutatud 06.01.2024 https://arvamus.postimees.ee/1704269/indrek-elling-afganistan-onnestumine-on-endiselt-voimalik

Elo, S., & Kyngäs, H. (2008). The qualitative content analysis process. Journal of Advanced Nursing, 62(1), 107-115. https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2007.04569.x

Entman, R. M. (1993). Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. Journal of Communication, 43(4), 51–58. https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x

Evans, M. (2010). Framing international conflicts: Media coverage of fighting in the Middle East. International Journal of Media & Cultural Politics, 6(2), 209-233. DOI: https://doi.org/10.1386/mcp.6.2.209_1

Fiske, S. T., & Taylor, S. E. (2016). Social Cognition: From Brains to Culture. London: SAGE Publications. ISBN 9781473969292. Lk. 161-168.

Fürtig, H. (2014). Afghanistan in the Foreign Policies of Middle Eastern Countries. Asian Perspective, 38(4), 541-564. The Johns Hopkins University Press.

Gerbner, G., & Gross, L. (1976). Living with television: The violence profile. Journal of Communication, 26(2), 173-199. https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1976.tb01397.x

Grey, S. (2010). Helmand: anatomy of a disaster. Foreign Policy, 15. juuni. Kasutatud 20.04.2024, https://foreignpolicy.com/2010/06/15/helmand-anatomy-of-a-disaster/

Hamilton, J. T. (2011). All the News That's Fit to Sell: How the Market Transforms Information into News. Princeton University Press.

Hennoste, T. (2009). Mis on saand sest meediast? Vikerkaar, aprill. Kasutatud 21.04.2024, https://www.vikerkaar.ee/archives/11850

Hooker, R. D., & Collins, J. J. (2015). Lessons Learned from the Iraq and Afghan Wars. Washington, D.C.: National Defense University Press.

Horst, E. (2019). NATO at Seventy: Standing the Test of Time, Adapting to an Ever-Changing World. Chargé d'Affaires, 4. aprill. Kasutatud 18.04.2024, https://ee.usembassy.gov/nato-at-seventy-standing-the-test-of-time-adapting-to-an-ever-changing-world/

Hsieh, H. F., & Shannon, S. E. (2005). Three approaches to qualitative content analysis. Qualitative Health Research, 15(9), 1277-1288. https://doi.org/10.1177/1049732305276687
http://scholarship.claremont.edu/cmc_theses/1057

Jungblut, M. (2023). Content Analysis in the Research Field of War Coverage. In: F. Oehmer-Pedrazzi, S.H. Kessler, E. Humprecht, K. Sommer, L. Castro (eds), Standardisierte Inhaltsanalyse in der Kommunikationswissenschaft – Standardized Content Analysis in Communication Research (lk. 125–136). Wiesbaden: Springer VS.

Kaitseministeerium. (2008). Rahvusvaheline kaitsealane koostöö. Kasutatud 20.04.2024, https://web.archive.org/web/20090426181901/http://www.mod.gov.ee/?op=body&id=9

Kaitseministeerium. (2008). Valik riigikaitsealaseid artikleid II. Tallinn: Ecoprint. Kasutatud 09.02.2024.

Kaitseväeüksuse moodustamine Eesti riigi rahvusvaheliste kohustuste täitmiseks (05.02.2002). Riigi Teataja, RTL 2002, 27, 382. Kasutatud 09.01.2024, https://www.riigiteataja.ee/akt/163607

Kaitseväeteenistuse seaduse ja rahuaja riigikaitse seaduse muutmise ja täiendamise seadus (02.04.1996). Riigi Teataja I, RT I 1996, 25, 519. Kasutatud 03.05.2024, https://www.riigiteataja.ee/akt/31175

Kanarik, K. (2007). Kolm valgamaalast veedavad jõulud Afganistanis. Lõuna Postimees, 22. detsember. Kasutatud 21.04.2024, https://lounapostimees.postimees.ee/2224425/kolm-valgamaalast-veedavad-joulud-afganistanis

Kass, M. (2007). Eesti kaitseväelane sai Afganistanis haavata. Postimees, https://www.postimees.ee/1717359/eesti-kaitsevaelane-sai-afganistanis-haavata. Kasutatud 21.04.2024.

Khan, S. (2010). Afghanistan and Its Geopolitical Environment: Opportunities and Challenges. Strategic Studies, 31. detsember, 30 (3). Kasutatud 20.04.2024.

Korn, S. (2011). Afghanistan in the Media. Harvard Political Review. 6. november. Kasutatud 06.01.2024, https://harvardpolitics.com/afghanistan-in-the-media/

Kracauer, S. (1952-1953). The Challenge of Qualitative Content Analysis. The Public Opinion Quarterly, 16(4), 631-642.

Krippendorff K. (1980) Content Analysis: An Introduction to its Methodology. London: Sage Publications.

Kuimet, P. (2006). Eestlased võitlesid Afganistani linna pärast. Postimees, 23. september 00:01. https://www.postimees.ee/1580765/eestlased-voitlesid-afganistani-linna-parast. Kasutatud 21.04.2024.

Kukk, J. E. (2007). Kaplan otsitakse üles, kui on vaja hingeabi. Postimees. 8. Detsember. Kasutatud 06.01.2024, https://sakala.postimees.ee/2190427/kaplan-otsitakse-ules-kui-on-vaja-hingeabi

Leidecker-Sandmann, M. (2021). Negativity (Election Campaign Coverage). DOCA - Database of Variables for Content Analysis, 1(2). https://doi.org/10.34778/2f

Leppmets, U. (2003). Sissitegevuse areng Soomes pärast Teist maailmasõda. KVÜÕA toimetised, 2, 36-47. Tartu: Eesti Ülikoolide Kirjastus.

Lévesque, S. (2015). Why Historical Narrative Matters? Was macht historische Narrative bedeutsam? | Quelle est l'importance des récits historiques? Public History Weekly. Kasutatud 08.01.2024, https://public-history-weekly.degruyter.com/3-2015-11/why-historical-narrative-matters/

Mäekivi, M. (2006). Eestlased tagavad Afganistani Helmandi provintsi pealinna julgeolekut. Postimees. 20. juuli. Kasutatud 06.01.2024 https://www.postimees.ee/1562529/eestlased-tagavad-afganistani-helmandi-provintsi-pealinna-julgeolekut

Malkasian, C. (2021). What America Didn't Understand About Its Longest War. POLITICO, 6. juuli. Kasutatud 06.01.2024, https://www.politico.com/news/magazine/2021/07/06/afghanistan-war-malkasian-book-excerpt-497843

Martmaa, K.-H. (2016). Liikmesus rahvusvahelistes organisatsioonides ning iseseisva kaitsevõime arendamine - Eesti julgeolekugarantii. Bakalaureusetöö. Tallinna Tehnikaülikool, Majandusteaduskond, Rahvusvaheliste Suhete Instituut.

McChesney, R. W. (2008). The Political Economy of Media: Enduring Issues, Emerging Dilemmas. New York, NY: Monthly Review Press.

McCombs, M., & Shaw, D. L. (1972). The agenda-setting function of mass media. Public Opinion Quarterly, 36(2), 176-187. https://www.jstor.org/stable/2747787

McQuail, D. (2010). McQuail's Mass Communication Theory (6th ed.). London: SAGE Publications. ISBN 9781849202923.

Eesti Meediaettevõtete Liit. (2006). TIRAAŽID 2006: Eesti Meediaettevõtete Liidu liikmete tiraažid tuhandetes. Põhineb trükikodade andmetel. Kasutatud 06.05.2024, https://meedialiit.ee/statarhiiv/statistika-2006-arhiiv/

Mikser, S. (2007). Sven Mikser: miks jääda Afganistani ja Iraaki. Postimees, 14. november. Kasutatud 21.04.2024, https://arvamus.postimees.ee/1726663/sven-mikser-miks-jaada-afganistani-ja-iraaki

Minges, M. (2023). How Does the Media Impact Public Perception about War? American University, 21. november. Kasutatud 18.04.2024, https://www.american.edu/sis/news/20231121-how-does-the-media-impact-public-perception-about-war.cfm

Minges, M. (2023). How Does the Media Impact Public Perception about War? School of International Service, American University. 21. november 2023. Kasutatud 06.01.2024. https://www.american.edu/sis/news/20231121-how-does-the-media-impact-public-perception-about-war.cfm

Ministry of Defence. (2010). Brits and Estonians establish new Combined Force in northern Nad 'Ali. Kasutatud 04.05.2024, https://www.gov.uk/government/news/brits-and-estonians-establish-new-combined-force-in-northern-nad-ali

Mooney, M. J. (2004). Live from the battlefield: an examination of embedded war correspondents' reporting during Operation Iraqi. Magistritöö. Naval Postgraduate School, Monterey, California. Kasutatud 21.04.2024.

Moreau, R. ja Yousafzai, S. (2006). A Harvest of Treachery. Newsweek, World News. 9. jaanuar. Kasutatud 06.01.2024, https://web.archive.org/web/20060627224735/http://msnbc.msn.com/id/10663339/

NN. (2006). Afganistan vajab rohkem NATOt. Postimees. 23. September. Kastutatud 06.01.2024 https://arvamus.postimees.ee/1580791/afganistan-vajab-rohkem-natot

North Atlantic Treaty Organization. (2022). NATO. ISAF's mission in Afghanistan (2001-2014). 30. mai. Kasutatud 01.02.2024, https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_69366.htm

North Atlantic Treaty Organization. (2010). NATO and Afghanistan. 20. Jaanuar. Kasutatud 01.02.2024 https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/sede/dv/sede250110natoroleafghanistan_/sede250110natoroleafghanistan_en.pdf

North Atlantic Treaty Organization. (2023). Collective defence and Article 5. 4. Juuli. Kasutatud 01.02.2024, https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_110496.htm

Palmer, D. A. (2023). NATO's engagement in Afghanistan, 2003-2021: a planner’s perspective. NATO Review, 20. juuni. Kasutatud 06.01.2024, https://www.nato.int/docu/review/articles/2023/06/20/nato-s-engagement-in-afghanistan-2003-2021-a-planners-perspective/index.html

Paterson, C. (2007). International news on the internet: Why more is less. Ethical Space: The International Journal of Communication Ethics, 4(1/2), 57.

Penenberg. A (2020). Chapter 12: Maintaining a Neutral Tone - Just the facts. In Journalism 101. Libretext. Kasutatud 09.02.2024, https://pressbooks.ccconline.org/medianewsandreporting/chapter/maintaining-neutrality/

Piirimäe, K., & Mertelsmann, O. (2018). The Baltic States and the End of the Cold War. Peter Lang GmbH, Internationaler Verlag der Wissenschaften. https://doi.org/10.3726/b13237

Postimees. (2006). Eesti ja Briti kaitseväe operatiivjuhid pidasid Eestis nõu. Postimees, 8. september. Kasutatud 21.04.2024, https://www.postimees.ee/1576267/eesti-ja-briti-kaitsevae-operatiivjuhid-pidasid-eestis-nou

Raun, A. (2007). NATO jagas Afganistanist lahkuvatele eestlastele medaleid. Postimees, 4. november. Kasutatud 21.04.2024, https://www.postimees.ee/1722907/nato-jagas-afganistanist-lahkuvatele-eestlastele-medaleid

Rees, J. (2022). Beyond the West: Nationalism, Religious Literacy, and the War in Ukraine. Contending Modernities. Kasutatud 2.08.2021, https://contendingmodernities.nd.edu/global-currents/beyond-the-west-nationalism-religious-literacy-and-the-war-in-ukraine/

Resolutsiooni ühisettepanek olukorra kohta Afganistanis (13.12.2017). RC-B8-0678/2017, 13.12.2017. Kasutatud 18.04.2024, https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/RC-8-2017-0678_ET.html

Reuben, C. R. 2010. The Impact of News Coverage on Conflict: Toward Greater The Impact of News Coverage on Conflict: Toward Greater Understanding. Marquette Law Review. 45 (2009), 80-82. Kasutatud 19.04.2024

Rid, T. (2007). War and Media Operations: The US Military and the Press from Vietnam to Iraq (lk 64-69). London: Routledge.

Riigikogu. (1994). VII Riigikogu stenogramm, IV istungjärk, 17 February. Kasutatud 19.01.2024, https://stenogrammid.riigikogu.ee/et/199402171004

Riik, M., & Voog, V. (2019). Laaneots selgitab, miks eestlased Malis sõdivad: „See on käsi käe vastu, relvavendlus.“ Õhtuleht, 23. juuli. Kasutatud 19.04.2024, https://www.ohtuleht.ee/971359/laaneots-selgitab-miks-eestlased-malis-sodivad-see-on-kasi-kae-vastu-relvavendlus

Roselle, L., Miskimmon, A., & O'Loughlin, B. (2014). Strategic narrative: A new means to understand soft power. Media, War & Conflict, 7(1), 70–84. https://doi.org/10.1177/1750635213516696

Rudi, H. (2007). Afganistanis olevate kaitseväelaste tarbeks kulub 114 miljonit krooni. Postimees, 17. oktoober. Kasutatud 21.04.2024, https://www.postimees.ee/1716383/afganistanis-olevate-kaitsevaelaste-tarbeks-kulub-114-miljonit-krooni

Rüütli, A. (2006). Vabariigi President Stanfordi ülikooli Rahvusvahelise Julgeoleku ja Koostöö Keskuses 20. jaanuaril 2006. Kasutatud 13.04.2024, https://vp2001-2006.president.ee/et/ametitegevus/k6ned.php?gid=72314

Saideman, S. M., & Auerswald, D. P. (2012). Comparing Caveats: Understanding the Sources of National Restrictions upon NATO's Mission in Afghanistan. International Studies Quarterly, 56(1), 67-84. https://doi.org/10.1111/j.1468-2478.2011.00700.x

Scheufele, D. A. ja Tewksbury, D. (2007). Framing, Agenda Setting, and Priming: The Evolution of Three Media Effects Models. Journal of Communication, 57(9-10).

Schreier, M. (2012). Qualitative Content Analysis in Practice. London: Sage Publications.

Sildam, T. (2006). Afganistan eestlaste kaugeim rindejoon. Postimees, 11. september. Kasutatud 21.05.2024, https://www.postimees.ee/1576783/afganistan-eestlaste-kaugeim-rindejoon

Shoemaker, P. J., & Reese, S. D. (2014). Mediating the Message in the 21st Century: A Media Sociology Perspective. New York, NY: Routledge.

Signorielli, N. (2015). Mean world syndrome. Kasutatud 08.01.2024 https://www.britannica.com/topic/mean-world-syndrome

Sonnemaker, T. (2015). Objectivity and the Role of Journalism in Democratic Societies. Bakalaureusetöö. Claremont McKenna College.

Taro, I. (2006). NATO tahab Afganistanis haaret kindlustada. Postimees, 30. november. Kasutatud 21.04.2024, https://maailm.postimees.ee/1604333/nato-tahab-afganistanis-haaret-kindlustada

Tiks, O. (2006). NATO hakkab kontrollima Afganistani lõunaprovintse. Postimees, 31. juuli. Kasutatud 06.01.2024, https://maailm.postimees.ee/1564879/nato-hakkab-kontrollima-afganistani-lounaprovintse

Trowers, I. (2019). From One Leader to Another, Volume II. Army Training. Kansas: US Army Command and General Staff College Press.

Väärtnõu, K. (2005). Iraagi konflikti kajastamine ajalehe Postimees uudisveergudel: kõneisikute võrdlev analüüs konflikti kolmest eri perioodist. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni õppekava.

Välisministeerium. (2023). Estonia in NATO. Välisministeerium, 21. märts. Kasutatud 06.01.2024, https://www.vm.ee/en/international-relations/nato/estonia-nato

Välispoliitika tegevussuund. (2014). Kaitseministeerium 28. juuli. Kasutatud 06.01.2024, https://www.kaitseministeerium.ee/et/eesmargid-tegevused/julgeolekupoliitka/valispoliitika-tegevussuund

Vetik, L. (2014). Eesti Vabariigi presidentide aastapäevakõnede analüüs: rahva ja võimusühte ning presidendi rolli konstrueerimine. Magistritöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni õppekava.

Walldorf, W. (2022). Narratives and War: Explaining the Length and End of U.S. Military Operations in Afghanistan. International Security, 47(1), pp. 93–138. https://doi.org/10.1162/isec_a_00439

Smith-Eivemark, P. (2002). The Soldier As Servant: A Leadership Paradigm Shift for the 21st Century. Journal of Military and Strategic Studies, Volume 5, Issue 1, Fall 2002. Kasutamise aeg 23.04.2024, https://ciaotest.cc.columbia.edu/olj/jmss/jmss_2002/v5n1/jmss_v5n1d.html

Zerback, T., & Holzleitner, J. (2018). Under-cover: The influence of event- and context-traits on the visibility of armed conflicts in German newspaper coverage (1992–2013). Journalism, 19(3), 366–383.

Lisa 1. Kvalitatiivse sisuanalüüsi kodeerimisjuhend

Artikli üldtunnused

A) Järjekorranumber

B) Väljaande tüüp

C) Pealkiri

D) Artikli autor “Autori nimi mainimata”; autori nimi (märgitakse kujul eesnimi + perekonnanimi)

E) Ilmumise kuupäev (märgitakse kujul pp/kuu/aaaa)

G) Periood: 2006;2007

H) Artikli toon: positiivne; neutraalne; negatiivne

I) Žanr: uudis; arvamus

Lisa 2: Valim

Tabel 1: Valimisse kuulunud veebis avaldatud artiklid

URL	AUTOR	KUUPÄEV
https://www.postimees.ee/1547869/eesti-jalavaeruhm-suundub-louna-afganistani	BNS	20. mai 2006, 16:47
https://www.postimees.ee/1562529/eestlased-tagavad-afganistani-helmandi-provintsi-pealinna-julgeolekut	Mirjam Mäekivi	20. juuli 2006, 10:39
https://maailm.postimees.ee/1564879/nato-hakkab-kontrollima-afganistani-lounaprovintse	Oliver Tiks	31. juuli 2006, 13:08
https://maailm.postimees.ee/1565791/afganistanis-hukkus-enesetapurunnakus-ule-20-inimese	Oliver Tiks	3. august 2006, 17:54
https://www.postimees.ee/1567297/eesti-jalavaeruhmal-on-olnud-louna-afganistanis-tulevahetusi	Mirjam Mäekivi	9. august 2006, 18:07
https://www.postimees.ee/1568101/kolm-eesti-kaitsevaelast-sai-afganistanis-haavata	Martin ŠŠmutov	12. august 2006, 12:11

https://www.postimees.ee/1576267/eesti-ja-briti-kaitsevae-operatiivjuhid-pidasid-eestis-nou	Autori nimi mainimatta	
https://www.postimees.ee/1597657/eesti-kontingent-afganistanis-suureneb	Oliver Tiks	11. november 2006, 09:47
https://www.postimees.ee/1598187/afganistanist-naaseb-ule-50-kaitsevaelase	Autori nimi mainimatta	
https://www.postimees.ee/1600769/tony-blair-kohtus-afganistanis-eesti-soduritega	Autori nimi mainimatta	
https://www.postimees.ee/1608283/ansip-tanas-afganistanis-teenivaid-sodureid	Autori nimi mainimatta	
https://www.postimees.ee/1610517/eesti-uksused-afganistanis-julgestavad-suuroperatsiooni	Mirjam Mäekivi	17. detsember 2006, 15:35
https://www.postimees.ee/1613043/eesti-sodurid-pidid-afganistanis-jouluajal-patrullima	Alo Raun	26. detsember 2006, 11:11

https://www.postimees.ee/1613619/eesti-kaitsevaelane-sai-afganistanis-haavata	Mirjam Mäekivi	28. detsember 2006, 14:49
https://www.postimees.ee/1613783/eesti-kaitsevaelane-sai-haavata	Autori nimi mainimatta	
https://www.postimees.ee/1613931/afganistanis-haavata-saanud-kaitsevaelane-paraneb	Mirjam Mäekivi	29. detsember 2006, 12:07
https://www.postimees.ee/1614321/kaks-eesti-sodurit-sai-afganistanis-avariis-vigastada	Mari Kamps	30. detsember 2006, 15:51
https://www.postimees.ee/1576783/afganistan-eestlaste-kaugeim-rindejoon	Toomas Sildam	11.September 2006
https://www.postimees.ee/1650845/eesti-uksus-afganistanis-osales-suuroperatsioonil	Alo Raun	16. aprill 2007, 13:50
https://www.postimees.ee/1706167/kaitsevagi-otsib-pasidele-valismaalt-lisasoomust	Autori nimi mainimatta	22. september 2007, 00:01

https://www.postimees.ee/1695061/aavikso o-kinkis-afganistanis-viibivatele-kaitsevaelastele-kellad	Oliver Tiks	24. august 2007, 18:06
https://www.postimees.ee/1688079/afganist anis-teeniv-jalavaekompanii-tuli-eestisse-puhkusele	BNS	1. august 2007, 21:59
https://www.postimees.ee/2224425/kolm-valgamaalast-veedavad-joulud-afganistanis	Karin Kanarik	22. detsember 2007, 00:01
https://www.postimees.ee/1675463/afganist anis-langes-kaks-eesti-kaitsevaelast	Martti Kass	23. juuni 2007, 20:49
https://sakala.postimees.ee/2190427/kaplan-otsitakse-ules-kui-on-vaja-hingeabi	Jüri E. Kukk	8. detsember 2007, 00:01
https://www.postimees.ee/1709157/paet-eesti-lahkumine-afganistanist-raskendaks-partnerite-seisu	Alo Raun	29. september 2007, 12:39

https://www.postimees.ee/1656739/afganistanis-vahetuvad-eesti-uksused	Autori nimi mainimatta	3. mai 2007, 13:03
https://www.postimees.ee/1679299/ilves-me-ei-tohi-oma-sodureid-unustada	Mirjam Mäekivi	4. juuli 2007, 11:03
https://www.postimees.ee/1722907/nato-jagas-afganistanist-lahkuvatele-eestlastele-medaleid	Alo Raun	4. november 2007, 10:19
https://www.postimees.ee/1717951/kaitsevaelane-astus-afganistanis-miinile	Autori nimi mainimatta	
https://www.postimees.ee/1717359/eesti-kaitsevaelane-sai-afganistanis-haavata	Martti Kass	19. oktoober 2007, 18:12

https://www.postimees.ee/1716749/afganistanis-porutada-saanud-kaitsevaelased-naasid-uksuse-juurde	BNS	18. oktoober 2007, 12:40
https://www.postimees.ee/1716383/afganistanis-olevate-kaitsevaelaste-tarbeks-kulub-114-miljonit-krooni	Hanneli Rudi	17. oktoober 2007, 17:52
https://www.postimees.ee/1677623/hukkunud-kaitsevaelased-saavad-presidendilt-postuumselt-teenetemargi	Mirjam Mäekivi	29. juuni 2007, 14:48
https://www.postimees.ee/1676225/hukkunud-kaitsevaelasi-malestavad-nii-tuntud-poliitikud-kui-ka-tavalised-inimesed	Hanneli Rudi	26. juuni 2007, 13:53
https://www.postimees.ee/1675905/kolm-haavata-saanud-kaitsevaelast-suunduvad-inglismaale	ETV 24	25. juuni 2007, 18:22

https://www.postimees.ee/1675547/usa-avaldas-hukkunud-kaitsevaelaste-lahedastele-kaastunnetor	NN	24. juuni 2007, 13:42
https://www.postimees.ee/1717543/afganistanis-haavata-saanud-kaitsevaelast-opereeriti	Martti Kass	20. oktoober 2007, 09:28
https://maailm.postimees.ee/1604333/nato-tahab-afganistanis-haaret-kindlustada	Igor Taro, Liis Treimann	30. November 2006
https://www.postimees.ee/1580765/eestlased-voitlesid-afganistani-linna-parast	Peeter Kuimet	23. September 2006
https://www.postimees.ee/1608935/peaminister-andrus-ansip-ei-paasenud-afganistanist-koju	Raigo Pajula	13. Detsember 2006
https://arvamus.postimees.ee/1704269/indrek-elling-afganistan-onnestumine-on-endiselt-voimalik	Indrek Elling	18. september 2007
https://arvamus.postimees.ee/1580791/afganistan-vajab-rohkem-natot	NN	23. september 2006

https://arvamus.postimees.ee/1568307/juhtkiri-afganistani-ja-eesti-huvid	NN	14. august 2006
https://arvamus.postimees.ee/1623799/kibe-voitlus-afganistani-parast	NN	27. jaanuar 2007
https://arvamus.postimees.ee/1726663/sven-mikser-miks-jaada-afganistani-ja-iraaki	Sven Mikser	14. november 2007
https://arvamus.postimees.ee/1719657/kadri-liik-afganistan-venemaa-ja-meie	Kadri Liik	26. oktoober 2007

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Robert Kiuru,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose **„Esimeste Eesti Kaitseväe rühmade Afganistani missiooni kajastamine Postimehes 2006-2007,“** mille juhendaja on Külliki Seppel, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commonsi litsentsiga CC BY NC ND 4.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Robert Kiuru

21.05.2024